51171

VI. ÉVFOLYAM. 3. sz. Megjelenik minden hó 15-én. 1926. NOVEMBER

A Petőfi család sírja a kerepesi temetőben

IFJÚ POLGÁROK LAPJA

FELELŐS SZERKESZTŐ:
SIKLAKI ISTVÁN

A polgári fiú- és leányiskolai tanulók gyakorlati irányu folyóirata
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Thököly-út 48, II. em. Telefon: J. 76-16.
E számunk ára 3000 korona (24 fillér).

FŐMUNKATÁRS:
AVAR GYULA

ÁRVA RÓZSIKA.

Írta: *Móra István.*

Előre megmondom, hogy nem mesét írok, azt is előre megmondom, hogy az az Árva Rózsika, akiről én most írok: egy kis arasztos, pruszlikos, bokorugrószoknyás, fehércipellős, bodorfekete hajú, kékszemű bábu. Hogy hány esztendős, azt is megmondom: tizenkettő. A harmadikos-negyedikes lányokat, akik nem szoktak már bábuzni, szépen kérem, hogy csak mégis olvassák el azt az én Árva Rózsikámat. A fiúk labdázzanak addig és aztán hülekedjenek az Ifjú Polgárok Lapja leckéivel. A most való írásom csak lányoknak szól és ismételve említem: egy nevetős szemű báburól.

Eleddig ösmeretlen úriháznál tiszteltem a mult héten, barátságos szép Zalában, Göcsej közepében, Egerszegen. A magasrendű házigazdát eleddig csak levelezésünk útján ismerem, levél útján szerettem meg s kezet akartam vele szorítani s családját szemtül-szembe látni.

Csak Ilonka volt otthon, a nagylányuk s leültetett a szalonban, avval, hogy apuért telefonál, anyuci is mindjárt itt lesz, én pedig addig gyujtsak rá. Megkínált cigarettával, amivel én sohase éltem, nem is élek, arra kértem ellenben Ilonkát, hogy szabad-e megnézni a könyvszekrényeket és a polcokat.

Kossuth Lajos síremléke a kerepesi temetőben.

Üvegen keresztül bókoltam a szekrények testes, tudós könyveinek és simogattam a polcok ismerős köteteit.

A nagy-nagy szalonból nyitott kicsi ajtón bepillantottam az Ilonka fehér szobájába is. Annak is a kisebbik fala mellékét csupa könyves polcika foglalta el. És a középső polcika közepéről nevetett rám annak a bábunak a kék szeme, amiről most írok.

Ilonka ott lepett az ő fehér szobájában:

— Mindjárt itt lesz anyuci, ebben a percben.

Én pedig bocsánatot kértem, hogy engedelem nélkül benéztem ide is, a fehér kis szobába . . . A könyvek a hibásak, azok csaltak be.

— Ó, Istenem, tesz is az valamit! — nevetett Ilonka. — Nincs ott sok néznivaló. Drága most a könyv. Alig van új.

— De minden régi érdemes együtt van, — feleltem én. — S van itt még külön könyvtáros is, ez a pisze, kis, kékszemű bábu.

Ilonka elkomolyodott:

— Rózsika. A mi drága Rózsikánk . . . Árva Rózsika . . .

S kibuggyant az Ilonka derült barna szemiből két kövér gyöngyszem.

Akkor lépett be a nagyságos asszony a kicsi szobába:

— De elbújtak! Majd meg sem találtam. Isten hozta, Pista bácsi.

Kezet csókoltam:

— Nézze nagyságos asszony, már meg is ríkattam a kislányát, de nem tudom mivel.

Ilonka ráborult anyja vállára s a két könnycsepp után a két lecsukott szeme gyöngysort permetezett:

— Rózsika . . . Árva Rózsika.

S arra a nagyságos asszony szeme két piros képe hegyére is odaszaladt két könnycsepp.

Avval elkapták ketten az én két kezemet és egyszerre tördelték:

— Ilyen bolondok is vagyunk mink, lássa . . .

Mire az én szememre is fátyol ereszkedett, értetlen fájás vett erőt rajtam és akaratlan rebegtem:

— Vétettem valamit, lelkem gyerekem? Ne hibáztassanak, nagyságos asszonyom.

Akkor vigyorintott be a bazsarózsa képű szobalány.

— Lohog ám már a nagyságos úr, még törülközik is. A szakácsné meg egy főzőkanalat keres, megmondjam-e neki, hogy a hóna alatt szorongatja?

Azon aztán mind a hárman elnevettük magunkat. A nagyságos úr felrobogott a lépcsőn. Össze is ölelkeztünk, el is pajtáskodtunk egymásnak, de azért észrevette, hogy Ilonka is, az anyja is a szemét törlögeti. Rájuk is szólt:

— Hát ti talán a nyarat siratjátok? Vagy a tejetek vetett kozmát.

És nevetett házanépén. Aztán egymás mellé ültünk. Levélbeli ügyeink maradékját mihamar elhánytuk s még jobban megszerettük egymást. Mígnem elhallgattunk, de talán egyet gondoltunk és egyre.

Vártatva aztán gazdám szólalt meg:

— Mért itattátok az egereket?

— Rózsika . . . Odabent a könyvek közt az a bábu . . . Az okozta.

— Árva Rózsika? . . .

Kérdezte és maga is elkomolyodott s vállamhoz értette vállát.

— Igen. Mi a nyitja ennek a bábunak, pajtásom?

— Gyere be a lányosházba.

Bementünk, leültünk az Ilonka fehér plüs kanapéjára. S míg mesét mondott nekem, folyvást bal térdemen tartotta a kezét.

— Volt nekem másik kislányom is . . . Rózsika. Négyesztendős volt, mikor engem a menetbe osztottak. Ilonka hét. Annyi időm volt csak, hogy elköszönjek édeseimtől. Ilonka már akkor olvasott. Gyere csak, bársonyba van kötve annak a képes mesekönyvnek a rongya, mit akkor neki vettem. Ez a bábu meg a kicsié lett. Rózsikáé. A játékkirakatban láttam meg. Vagy hogy ő látott meg engem. Mert tisztára olyan most is, mint a mi angyalkánk volt, Rózsika . . . Tizennégyben volt ez, Mindszent előtt két nappal . . . Aztán kikísértek a vonathoz az én édeseim mind. Aztán megfázott az én Rózsikám akkor. És elment angyalnak egy hét mulva. És én sohase tudtam meg, csak mikor húszban hazakerültem ötéves rabságbul, Sárgatenger mellől . . . Ez a bábu eladdig anyónak, Ilonkánknak volt Árva Rózsikája, azótától óta a mindnyájunk Árva Rózsika . . . Nézd, hogy mosolyog a drágám?

Kezünk megtalálta egymást. Ő pedig folytatta, az én vendéglátó gazdám :

— Négy nap mához a Mindszent, a Halottak napja. Erre a könyvespolcra fekete tintokból von kárpitot Ilonka. Ez előtt a bábu előtt gyertya ég. És mi összeborulunk hárman és nem szólunk, csak ezt a mi Árva Rózsikánkat nézzük a gyertya utolsó lobbanásáig és ő mosolyog, mosolyog, mindég csak mosolyog, még a sötétben is mosolyog ránk . . .

A szobalány beszólt :

— Tessenek ebédelni jönni. A velőscsont már odabent van, meg a pirítós kenyér is . . .

Mentünk. De én visszakéredzkedtem a szivarszipókámért, ami a zsebemben volt pedig és megcsókoltam a bábut : Árva Rózsikát.

Akkor is mosolygott s most is mintha rám mosolygana írásom minden betűjéből, mit én az Árva Rózsikának szentelt könnyel pecsételek meg . . .

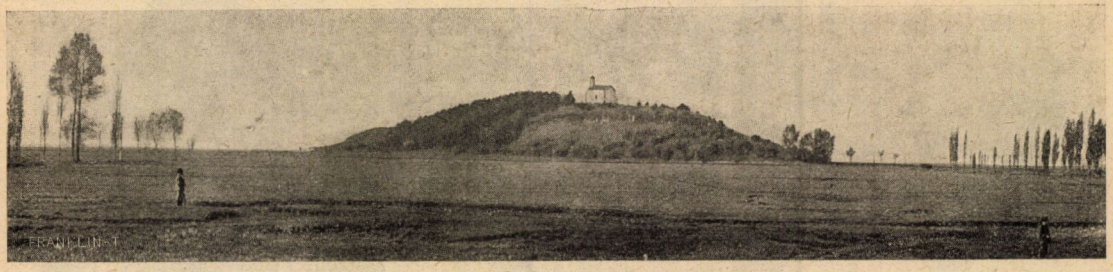

Szentmihály=hegy : hátul a Balaton. — (Kisfaludy Sándor regét írt róla).

Írjátok meg nekem a rege címét. Két olvasóm gyönyörű könyvjutalomban részesül.

Új napkeltét várunk.

Trianon átka útnak indult
S kacagva nálunk vert tanyát.
Éhes madárként megrohanta
Ez összeroskadt szent hazát.
Igazság szívét átsebezve
Ránk szállt, mint hosszú naplemente . . .
— Új napkeltét e földre hozni :
Ifjú polgár, te vagy teremtve!

Trianon átka itt jár köztünk.
Beszáll a szívbe szótalan
És addig mar, míg összeroskad
A saját honában hontalan.
Ránk szállt e hosszú naplemente . . .
Az ősi kardunk rozsdaverte.
— Az Isten kardját megkeresni:
Ifjú polgár, te vagy teremtve!

Trianon átka itt jár köztünk.
Kacagva marja száz sebünk.
Kacagva nézi s újra vérzi
A lánccal megkötött kezünk.
Ránk szállt e hosszú naplemente . . .
Reménykedünk így eltemetve
— E csúfságláncot összetépni
Ifjú polgár, te vagy teremtve!

Te vagy Petőfi nemzedéke,
Te rád vár Isten kardja is!
Szivedtől várja régi színét
E tépett ország címerpajzsa is.
Szünjék e hosszú naplemente!
Elég volt élni eltemetve
— A régi napfényt visszahozni:
Ifjú polgár, te vagy teremtve!

Trianon átkát összezúzni
Acélozd szived és karod.
A régi földünk, régi hírünk
Fiam, te visszahozhatod.
Apádnak véreharmatából,
Hazádnak szívgyötrő jajából
Te még csiholhatsz új magyar Napot,
S szabad egünkre hinthetsz boldogan
Neveddel együtt sok szép csillagot.

Móra László.

ASSISI SZENT FERENC.

1182—1226.

(Október hó 3-án ünnepelte a katholikus világ Szent Ferenc halálának 700 éves évfordulóját).

Írta: *Siklaki István.*

Keressétek meg Olaszország térképén szent Ferenc városát, Assisit. Ha megtaláltátok, akkor hunyjátok le szemeteket, álmodjátok vissza magatokat II. Endre magyar királyunk korába és a jeruzsálemi király derék magyar keresztes vitézeivel keressétek fel Umbriának legendás városát, Assisit.

Ha kigyönyörködtétek magatokat az olaj-fügefa-ligetekbe, másszátok meg Subasió hegyét és akkor soha nem képzelt szépség tárul majd elétek: várost láttok majd, amelynek köveit halhatatlan művészek faragták, díszítették *(Cimabue, Giotto olasz festők)*, várost, ahol még a rózsák is legendákat mesélnek.

Az olajfák még nem felejtették el *Propertius* római költő dalait sem, hiszen ő is Assisi szülöttje volt. Az assisi madarak még tudják ma is énekelni szent Ferenc gyönyörűséges *nap-énekét* (Cantico del sole), a középkornak talán a legszebb vallásos énekét.

Ha csordultig telt már a lelketek a bájos fekvésű olasz város gyönyörűségeivel, akkor forduljatok felém, mert szent Ferencről akarok nektek beszélni.

A gazdag Bernardone Péter posztókereskedő volt szent Ferenc édesapja. A kalandokat kedvelő 22 éves Ferencet vitéz katonának ismerték barátai, a Perugia elleni harcban bátorságával még a legbátrabbakat is bámulatba ejté. Egy évi fogság után ismét fegyver a vállán, Apuliába indul hadakozni. Itt valami rendkívüli dolog történik a harcos katonával, egyszerre megváltozik egész lelkülete. Szájról-szájra száll a hír, hogy a gazdag Bernardone fia a szegényeknek ajándékozta minden vagyonát, nem látják többé mosolyogni, kerüli a víg társaságot és minden idejét a szegények között, a betegek ágyánál tölti; önkéntes szegénnyé, önkéntes koldussá lesz.

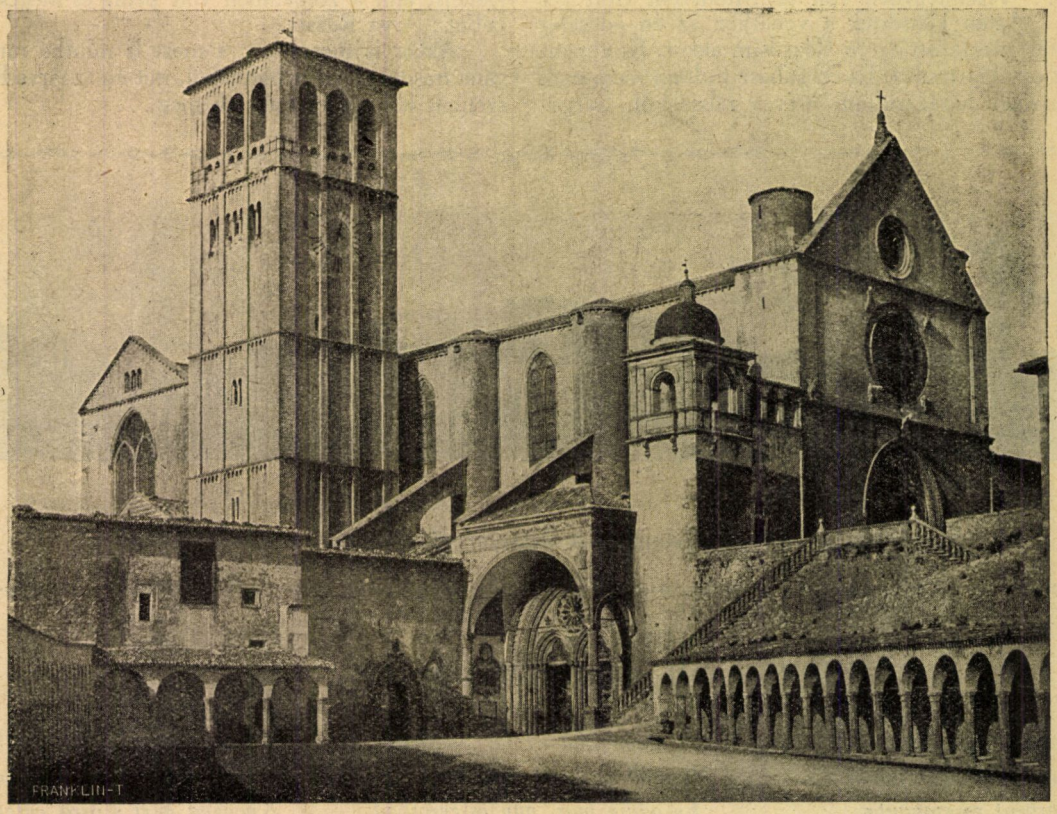

Szent Ferenc kettős temploma Assisiban.

S Assisiben egy napon arra ébrednek, hogy a városban nagyon megfogyatkozott a nyomorgók, a koldusok száma és valamennyi szegény között Bernardone Ferenc lett a legszegényebb. De a jámbor életű ifjú lelki gazdagsága megmérhetetlen volt, láthatatlan kincsei között legjobban csodálta mindenki nagy akaratát.

Szent Ferenc hasonló akart lenni Krisztushoz — és teljesült kívánsága. A legenda szerint a Megváltó szeráfképében jelent meg előtte és kezére, lábára, jobb oldalára rányomta kereszten szerzett sebhelyeit.

Szeretetét megérezték az oktalan állatok is, félelem nélkül gyűltek köréje az erdő madarai és vállára, kezére szállva hallgatták kedves csengésű beszédét. A legenda azt mondja róla, hogy halálakor éjjel, olyan nagy fényesség áradt ki a Porciuncula-zárdából, hogy a pacsirták hangosan énekeltek, mert azt hitték, hogy hajnalodik.

Assisiben, a kolostor udvarán tövisnélküli rózsák virítanak, a szent Ferenc rózsái. Szirmaikon apró vércsepp-

Assisi látképe délről.

forma foltok láthatók. A legenda szerint, a kísértés perceiben ebbe a rózsabokorba feküdt bele, vére pirosra festette a rózsaleveleket és a bokorról valamennyi tövis örökre lehullott.

Nem folytatom tovább a szent Ferenc alakja köré szövődött szebbnél-szebb legendák leírását.

Mielőtt elhagyná képzeletünk Assisi városát s mielőtt kizökkenne lelketek az áhítatos hangulatból, gondolkozzatok a búcsúzónak szánt soraimon:

— Akartatok-e már egyszer is tökéletesen élni?

Kicsi vagyonkátokkal hogyan sáfárkodtatok; jutott-e lelki, anyagi kincseitekből egy parányi rész a nálatoknál szegényebbeknek?

Tudtatok-e egyszer is úgy szeretni, ahogy azt a Megváltó elvárná tőletek?

Ha megbántottátok szüleiteket, tanáraitokat, jótevőiteket, ha a rossz barátok társasága kísértette lelketek tisztaságát, akartátok-e egyszer is belevetni szíveteket a legendás rózsabokor tüskéi közé?

Kíséreljétek meg egyszer-egyszer.

Hátha megismétlődne a 700 éves csoda és szigorú bírátok, a lelkiismeret intő szavára tartalmasabbá, szebbé, jobbá, nemesebbé változna életetek: a hanyagból szorgalmas lenne, a gyűlölködő megtanulna szeretni, a fösvény alamizsnát osztana, a kegyetlen gyámolítana, a szívtelen könnyeket szárítana, a hivalkodó szerénységre vágyna, a parancsot megvető engedelmeskedne . . .

Szemeitekből kiolvasom, hogy valamennyien megszívleltétek búcsúszavaimat.

— — — — — — — — — — —

Nem is féltem én a sok-sok ezer magyar családot és drága nemzetemet a végromlástól, mert vannak erősakaratú, dolgos fiaink és leányaink, akik a legnagyobb kísértések idején is megvédik a házi tűzhelyek tisztaságát és a nemzet becsületét.

*

Hirtelen nagyon szomorú dolog jutott az eszembe, addig nem is teszem le a tollat, amíg el nem mondom néktek: *Hat évvel ezelőtt, 1920 november 13-án kötötték meg a trianoni békét.*

Keszthelyi nyársfasor, mely Újmajorba, Szendrey Juliánna szülőházához vezet.

A HABÁNOK.

Irta: *Groh István*, az orsz. iparművészeti iskola v. igazgatója.

Az Ifjú Polgárok Lapja szeptemberi száma egy csomó ékes rozsnyói edény képét hozta avval az aláírással, hogy *habán* edények. Ez tévedés. A kancsókat, amiknek egy része birtokomban van s a másik részét is én festettem le, magyar fazekasok készítették a XVIII. században és a XIX. elején. Igaz, a *habánoknak* is van közük hozzá.

Ezek a *habánok* egy unitárius szekta hívei voltak, igen békességes és nagyon ügyes iparosok, akik Morvából vándoroltak be hozzánk. A XVI. században az ő agyagműveseik dolgoznak először ónzománccal és ők készítenek először fehér bádogot. Előbb Pozsony megyében alakítanak több községet, aztán elszármaznak, elvándorolnak tovább Liptóba s itt Németlipcsén élnek tömegesebben. Egy raj Erdélybe vándorol és az erdélyi kálvinista fejedelmek védelme alatt Alvincen alapít virágzó községet.

Ez a nép mestere lesz iparosainknak. Felvidéki fazekasaink tőlük tanulják el az ónzománc használatát és azok a munkák, amik ilyen technikával készültek egész a XVIII. század közepéig, díszei múzeumainknak. Hanem hogy azokat a bizonyos kancsókat magyarok csinálták, arra adataim vannak. Rozsnyó mellett, Veszverésen leltem edényt, aminek az írása bizonyítja ezt. Ugyanettől a céhtől való a rozsnyói mészárosok céhkancsója, amit most az orsz. iparművészeti múzeum őriz.

A *habánok* utódai ma is külön szervezetben élnek, fájdalom nem a megcsonkított Magyarország területén. A pozsonymegyeiek a katholikus hitre tértek, de megtartották külön egyházközségi alkotmányukat. Úgy hallottam, külön bírójuk, papjuk van az *alvinci habánok* utódainak is. Nagyon jóravaló embereknek mondják őket, hanem agyagművességgel, fájdalom, már nem foglalkoznak. Meghalt az ónzománcos fazekasság is, nem bírta a cseh ipar versenyét, ami Mária Terézia uralkodásának vége óta (1780 tája) mindinkább nyomta iparunkat. A kerámia lassan elparasztosodott nálunk és más olcsóbb eljárásra tért át. De erről majd máskor.

A PUSZTA HANGJA.

Írta: *Danielné Lengyel Laura.*

Ozoray Kálmán már évek óta nem járt odahaza a kenesei pusztán.

Ugyan mit is keresett volna Mária Terézia császárnő és királynő délceg, fiatal testőre a már kihalt magyar pusztán. Korán árván maradt, aztán elkerült hazulról s később nagy szerencséje akadt, mint irigyei és jóbarátai mondták, nemcsak azért, mert a felséges császárnő maga mellé vette testőrnek, hanem mert a vitéz osztrák generális, Herbeck báró mindig nagyon szívesen látta házánál. A császárvárosban már nyiltan beszélték, hogy Ozoray Kálmán nemsokára jegyet fog váltani a bécsi úri társaság egyik legünnepeltebb szépségével, Herbeck Amália bárónővel.

A fiatal testőrtiszt maga is úgy érezte, hogy élete a legjobb, legbiztosabb úton megy előre. Szerették, becsülték, dédelgetés és jó szó vette körül mindenütt, ahová lépett. A hatalmas, gyönyörű császárváros sok szórakozást nyujtott egy olyan előkelő nevű, gazdag testőrtisztnek, mint Ozoray Kálmán volt. Maga a felséges uralkodónő is kegyeskedett nehányszor megszólításával kitüntetni Ozorayt és egy ízben, mikor az udvari bálon a fiatal tiszt Herbeck Amália bárónővel táncolt, így szólt Amália apjához, a vitéz Herbeck generálishoz:

— Igazán kedves, szép fiatal pár . . . Öröm és gyönyörűség így együtt látni őket. Hiába, nekünk szülőknek nincs is más örömünk, mint amit gyermekeink boldogságában tudunk találni. Adja a jó Isten, kedves tábornokom, hogy ez a boldogság minél előbb meglepje és állandó és tartós legyen.

Kezét kegyesen csókra nyujtotta a generálisnak. Ezek után pedig mindenki biztosra vette, hogy Ozoray Kálmán és Herbeck Amália házasságával a bécsi úri társaság megint gazdagabb lesz egy ifjú párral.

S bizonyára úgyis történt volna a dolog, ha Ozoray egy napon levelet nem kap a kenesei pusztáról. A levél nagy szürke papírosra volt írva s mikor a fiatal testőrtiszt kinyitotta, egy nagy lepréselt sárga virág hullt ki belőle.

A nagy, kemény betűkkel írt levél pedig így szólt:

«Tekintetes ifjú uram!

Ne tessék reám neheztelni, hogy írásommal alkalmatlankodom. A tekintetes ifjú úr talán még nem is emlékszik Varga Péterre, az öreg gazdatisztre, aki annyit lovagoltatta térdén és kétcsövű bodzafapuskát csinált az úrfinak. Régen volt már, több mint tíz esztendeje. Az öreg Varga Péter — már mint én — azóta sem lett fiatalabb. Az úrfi talán meg sem ismerne, ha látna. Fehér lett már a bajuszom, hófehér az üstököm, csak a szívem maradt a régi. De ki törődik az ilyen magamfajta egyszerű, szegény ember szívével? . . .

Pedig mostanában nagyon sokat fáj ez az én bolondos öreg szívem. Ha végignézek ezen a nagy darab földön, melyen az Ozorayak voltak az urak mindig, mióta Árpád apánk szétosztotta vezérei között ezt a magyar földet. Most egy idegen árendás terpeszkedik, uraskodik benne. Idegen, akinek csak arra való ez a föld, hogy megzsírosodjék, tollasodjék belőle.

Másként volt itt minden, mikor a tekintetes ifjú úr

Kosuth Lajos díszkoporsoja.

édesapja, Ozoray László meg drága hitestársa, Szilvássy Anna ültek a kastélyban és parancsoltak a pusztán. A szegény, dolgozó jobbágy, cseléd, ha valami baja, hiányossága volt, mind úgy ment be a kastélyba, mint a tulajdon édesapja, anyja házába buját-baját elmondani. Jó szó, segítség, vigasztalás nélkül nem is tért meg onnét senki soha. Kinek panaszkodjanak most, mikor még a nyelvünket sem igen érti az, akihez szavaikat intézik?

Hát ha az a rendeltetésünk, hogy pusztuljunk, ne zúgolódjunk, mert mint minden, ez is Istennek bölcs akaratjából történik. Nekem különben semmi bajom. Az áldott jó tekintetes úr halálozása előtt végrendeletében gondoskodott róla, hogy öreg szolgája szükséget semmiben

se szenvedjen. Ami nekem fáj, az az ősi Ozoray-birtok meg a jó magyar nép pusztulása!

Meg hogy már öreg szemeim nem fogják itt a földi életben meglátni a fiatal Kálmán urat, kit valaha fiamként szerettem s kinek most emlékül elküldök egy lepréselt kis sárga virágot. Fogadja szívesen tőlem, Kálmán úrfi; az édesanyja sírjáról szakítottam ezt a virágot.

Ha írásom valamiben megbántotta volna, ne hordozzon ezért haragot ellenem szívében. Öreg ember sok hiábavalóságot beszél, elnézéssel kell iránta lenni.

Gondol-e még a tekintetes ifjú úr ott a nagy Bécsnek városában a régi fehéroszlopos kúriára? Az áldott jó tekintetes asszony virágoskertjére, a kis kápolnára, hol együtt alusznak tekintetes Ozoray László uram meg nemes hitvese, Szilvássy Anna nagyasszonyom.

borult, fátyolos szemmel, talán lelkében beszélgetett is vele. — Mit beszélt az a sárga kis virág? Vannak titkok, amelyeket nem szabad kutatni. De az bizonyos, hogy Ozoray Kálmán a bécsi társaság legnagyobb meglepetésére egyszerre elhagyta a császárvárost és hirtelen hazaköltözködött a kenesei pusztára, hol a bécsi társaság szerint nincs más, csak sár meg nádas, meg kuruttyoló békák.

Az úri társaságra még egy nagyobb meglepetés is várt, mikor Bécs legszebb leánya, Herbeck Amália egyszerre kijelentette, hogy ő nem fél sem a sártól, sem a nádastól, sem a kuruttyoló békáktól, legkevésbbé pedig az embert evő magyaroktól és hirtelen feleségül ment Ozoray Kálmánhoz.

A história feljegyezte róluk, hogy nagyon boldog

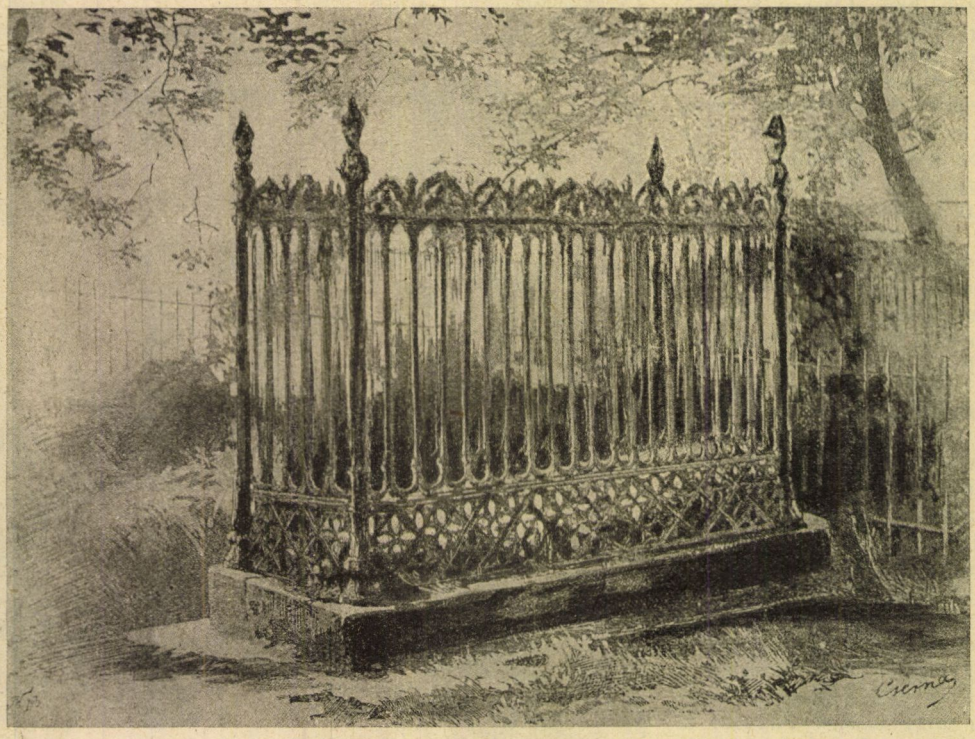

Thököly Imre sírja Ismidben (Törökország). Hamvait 1906-ban hozták haza. Késmárkon temették el.

És gondol-e még néha az öreg Varga Péterre, aki még mindig drága emlékként őrzi a kétcsövű bodzafapuskát, amit valaha a kis tekintetes ifjú úrnak csinált s amit itt felejtett, mikor árvasága után nevelőbe vitték.»

Mikor Ozoray Kálmán végigolvasta a nagy ákombákomos levelet, könnyes volt mind a két szeme. A kis sárga lepréselt virágot újra meg újra az ajkához szorította, aztán odatette maga elé az asztalra és nézte el-

házaséletet éltek ott az elhagyott magyar pusztán. Ozoray Kálmán apja volt jobbágyainak, zselléreinek, Amáliát imádták a környéken mindenfelé és Péter, az öreg Varga Péter még megérte a boldogságot, hogy Ozoray Kálmán fiának csinált bodzafából kétcsövű puskát, mert a régit, a Kálmánét, azt nem adta volna senkinek, semmi kincsért, azt végrendelete szerint a koporsóba kellett tenni és vele együtt eltemetni.

Japán búvárok egy elsülyedt hajó kincseit felszínre hozzák.

A világháború alatt Port-Said mellett egy torpedó elsülyesztett egy japán hajót, melyen 100,000 font aranypénz is volt. (Kb. két és fél millió békebeli korona.) Ennek a nagy kincsnek a megmentésére mostanában hat, rendkívül egyszerű felszerelésű japán búvár vállalkozott. A körülbelül 60 méter mélységű tengerfenékre hét perc alatt jutottak le, ott mindannyiszor 10 percig tudtak csak dolgozni. Ez a rendkívül kemény és nehéz munka, hat hétig tartott. Szerencsésen rátaláltak a hajó roncsaira és hosszas keresés után a nagy aranykészletre is. Azonban a megfeszített munka végeztével a 6 búvár közül egy kimerülten meghalt, három nagyon súlyos betegséggel a kórházba került és csak kettő menekült meg ép bőrrel.

«Kéttag négyzete», vagy a «fekete rigó».

Írta: *Zsoldos László.**

Aladárnak félhivatalosan, vagyis a mamája útján tudtára adaték az iskolában, hogy ha még a jövő órán is rosszul felel az algebrából, akkor menthetetlenül megkapja a jól kiérdemelt szekundát. Mondom, Aladár nagyban készült a másnapi algebra-órára. Igaz, hogy ez a máskülönben dicséretre méltó nagy készülődés kissé mintha későn jutott volna eszébe, minthogy a három és félnapos szünettől ökelmének éppen csak most az utolsó nap estéjén, akkor is csak vacsora után s még így is csupán szigorú szülői fenyítésre tetszett ráfanyalodnia a tanulásra, de hát mindegy. Noha már éjtszaka tizenegy óra volt, s a lakásban mindenki aludt, Aladár ez egyszer mégis csak nekigyürközött az algebrának és két karjával rákönyökölvén az asztalra, kétségbeesett szorgalommal biflázta a szabályokat, amelyek mellesleg szólván, már régen mind a kisújjában lehettek volna. Nevezetesen:

«*Kéttag négyzete egyenlő: az első tag négyzete hozzáadva az első és második tag kettős szorzata hozzáadva a második tag négyzete.*»

És Aladár, miután homlokát két tenyere közé szorítva, hangosan egymásután ötször elolvasta a szabályt, végre fölvetette a szemét a szoba mennyezetére és megpróbálta emlékezetből elmondani. Ez a próba ekképen sikerült:

— *Kéttag négy . . . valamely kéttag négyzete . . . kéttag négyzete egyenlő: az első kéttag négyzete hozzáadva . . . hozzáadva . . .*

Itt már nem tudta, mit adjon hozzá, tehát suttyomban, hogy magamagát is megcsalja vele, belepillantott az algebrába. És, mint aki most fedezte föl a puskaport, vígan darálta:

— *Kéttag négyzete egyenlő: az első kéttag négyzete hozzáadva a második tag kettős szorza . . . nem! . . . a második két tagszorzata . . . nem! . . . kéttag négyzete egyenlő a második kéttag . . . az első kéttag négyzete hozzáadva a második kéttag . . . nem! a második tag kettős szorzata hozzáadva . . . nem!*

Thököly Imre kőkoporsója a késmárki mauzoleumban.

Újra, de most már nyíltan belenézett a könyvbe s még egyszer hangosan elolvasta a szabályt.

S elolvasás után most már teljes bizalommal darálta:

— *Kéttag négyzete egyenlő: az első tag négyzete hozzáadva a második kéttag kettős . . . nem! az első kéttag . . . nem! kéttag négyzete egyenlő: az első tag négyzete, hozzáadva a két második tag összegének szorzata . . . nem! Kéttag négyzete egyenlő: az első tag négyzete hozzáadva . . . hozzáadva . . . nem! Egyenlő: hozzáadva a második és harmadik tag kettős . . . kettős összege szorozva . . . Nem! . . .*

Előtte az asztalon feküdt, mert a talpán harmincöt szög alatt hátradűlve valójában feküdt egy feketerámás

* Az őszhajú, a szelíd kékszemű író 1926 május havában halt meg. — Halála előtt egy-két héttel kéziratokkal kopogtatott be az I. P. L. szerkesztőségébe. — Az utolsó írásaiból még két elbeszélést őrzök az asztalomban. Olvassátok ennek a melegszívű írónak minden sorát szeretettel. S ha végére értek az írásának, akkor őszinte, tiszta lélekkel mondjatok el érte egy imádságot. Megérdemli, mert jó volt és nagyon szerette az embereket.

fekvő óra. Ugyanaz az óra, amelyet édesapja éppen vacsora után és éppen az ő Aladár fiacskájának vasszorgalmában felháborodva, mérgében úgy talált lecsapni az asztalra, hogy a szerencsétlen óraszerkezet azóta a ketyegésen kívül mindig valami panaszos mellékhangot is hallatt. Biztosan valami belső sérülést kapott szegény az ütődéstől és az fáj neki.

— *Kéttag négyzete,* — kezdte a könyvbe való újabb betekintés után Aladár. — *Kéttag négyzete egyenlő: az első tag négyzete hozzáadva az első és második tag kettő az első és második tag kettős négyzete és a harmadik tag szorzatával.*

— *Jaj! Jaj! Jaj!* — ütötte meg hirtelen Aladárnak a fülét valami halk, de tisztán hallható jajgatás. Mintha csak valami beteg pihegett volna gyors egymásutánban, hogy :

— Jaj! Jaj! Jaj!

Aladár figyelt.

— *Jaj! Jaj! Jaj!* — pihegett folyton a panaszos hang. Ott a szobában, az asztalon, az orra előtt. A feketerámás óra jajgatott.

Aladár részvéttel nézett a szenvedő órára. Kezébe vette és úgy vizsgálgatta elül-hátul, mintha csak azt mondta volna neki :

— Szegény kis óra! Hát beteg vagy? Látod, én miattam csapott le az asztalra az apám.

— Mindezeket nem mondta, mert ahhoz lusta volt, de annál őszintébben gondolta. Hogyne, hiszen így legalább pár percre megszabadult az algebrától.

— *Jaj! Jaj! Jaj!* — pihegett panaszosan az óra. Aladár nem értett ugyan az órához, vagy legalább is éppen csak annyit, amennyit az algebrához értett, hanem azért hasra fordította a beteg időmutatót és a hátán levő kerek nyíláson :

— Pfú... pfú! — egymásután kétszer belefújt. Hátha valami porféle szállt bele a nyíláson, amikor lecsapták. A ráfuvás után füléhez emelte a pácienst.

— Kit-kat-kit-kat — most tisztán ketyegett minden mellékhang nélkül.

— Na, meggyógyítottam — állapította meg magában Aladár s visszafektette a rámás órát a helyére. Aztán elmélázva gondolt Kucska Ferire, akivel olyan sikerült boxolást rendezett ma délután a téren... innen az esze elkalandozott a többi pajtásaira... a futballra.

Hosszas ábrándozásából egy halkan pihegő hang rázta föl :

— *Tanulj! Tanulj! Tanulj!*

Aladár az első szóra ijedten pillantott a háta mögött levő nyitott ajtóra, mert hirtelenében azt képzelte, hogy édesanyja kelt föl az ágyból s az suttogja neki. De már a második szónál rájött, hogy nem a mama pihegi ezt a kellemetlen igét, hanem az óra.

— *Tanulj! Tanulj! Tanulj!...*

— Nyavalyás, — dünnyögte Aladár, — kigyógyítottam e jajgatásból és most ez a hála. Tanulj! Tanulj! — s megint kezébe vette az órát s újra, de most már kelletlenül belefujt, azzal a célzattal, hogy elhallgattassa.

— Kit-kat, kit-kat, — a feketerámás óra a kúra hatása alatt ismét vígan és tisztán ketyegett. Aladárnak azonban már eszébe jutottak a szigorú szülői fenyegetések és megint csak két tenyere közé támasztván a fejét, újra elkezdte biflázni az előbbi szabályt. Olvasta, felkapta a fejét, olvasta, megint felkapta, — így próbálta emlékezetébe vésni a furfangos kéttagot.

— *A kéttag négyzete egyenlő: az első tag négyzete hozzáadva a második tag kettős szorzata... nem! Az első tag négyzete, hozzáadva a második és első, nem!... hozzáadva az első és második tag kettős négyzete... nem! A kéttag négyzete egyenlő: a második tag kettős... nem! Az első és második tag négyes... A kéttag négyzete egyenlő: az első tag négyszerese hozzáadva... nem! A kéttag négyzete egyenlő: a kéttag négyzete, hozzáadva...*

— *Hülye! Hülye!* — ütötte meg most egyszerre Aladár fülét az óra halk sipogása.

— Nahát! — szólalt meg Aladár megbotránkozva — ez már aztán igazán szemtelenség!

— *Hülye! Hülye!* — ismételte gyors egymásutánban a kis gyalázatos.

Aladár pedig minden további szó nélkül fogta az órát és dühösen belefújt a hátán levő kerek nyíláson.

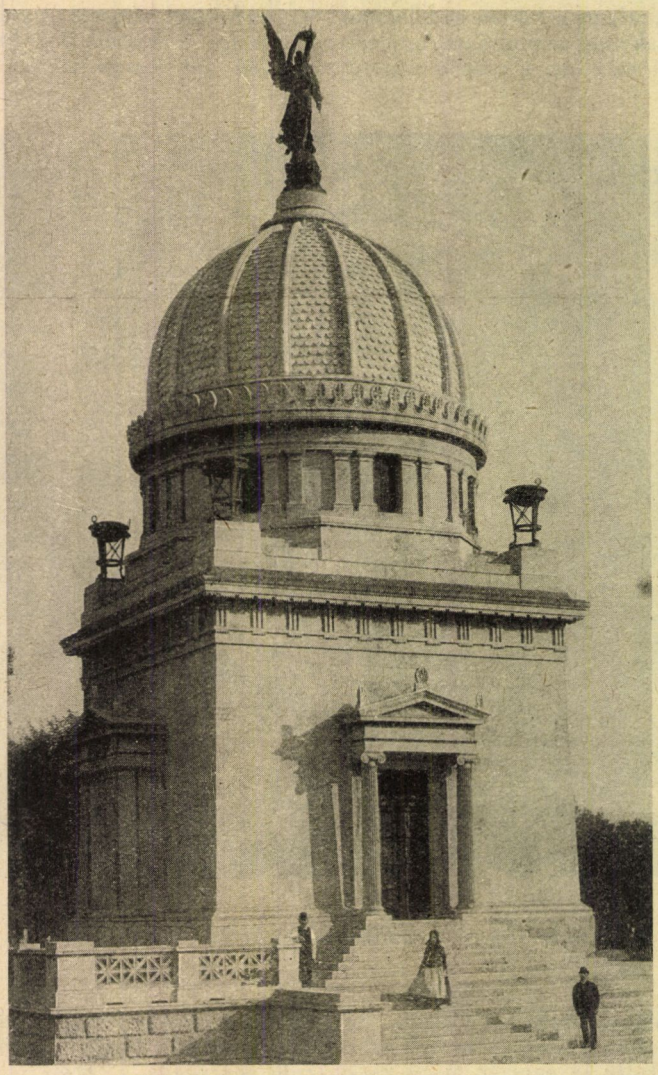

Deák Ferenc síremléke a kerepesi temetőben.

— Kit-kat, kit-kat, — ketyegett újra ravaszul a feketerámás óra, mintha egy mukkot sem tudna egyebet beszélni.

— A fiú ismét visszatette az előbbi helyére s elgondolkozva bámészkodott a fekvő órára.

— Érdekes, mintha csak beszélt volna. Nagyon intelligens óra lehet. Hogy jár, hogy ketyeg, az időt is mutatja s ráadásul még beszél is. Milyen intelligens...

Elmosolyodott s alkalmasint a saját gondolataira felelve, félig hangosan így szólt :

— Csakhogy engemet nem lehet ám «felhúzni».

A feketerámás óra, mintha csak valósággal «fel akarta volna húzni» Aladárt, most hirtelen elkezdett halkan, szinte lehelletszerűen fütyörészni :

— Pfifüfű . . . pfifüfű . . . pfifüfű . . .

Aladár mindkét kezével felkönyökölve, szinte csillogó szemmel bámult rája.

— Pfifüfű . . . pfifüfű . . . pfifüfű, — fütyörészett most már gyors tempóban és szakadatlanul az óra. A fiú nézte, hallgatta csöndesen mosolyogva, aztán lassan fölkelt, előkeresett a rajztömbjéből két rajzlapot, vonalzóval kiméricskélte, ollóval felszabdalta őket úgy, hogy egy nagy kockát lehessen belőlük csinálni. Aztán a kocka három oldallapjából hosszú csíkokat vágott ki sűrűn egymás mellett, úgy hogy a lapok rácsosak lettek, mint a kalitka. Majd a homlokzatra szánt lap közepén még külön kis ajtót is készített, a rácsos oldalakat mind gondosan befestette szép zöldre s végül az egészet gondosan összeragasztotta enyvvel kockaalakú kalitkává. A kalitkát gondosan odatette az asztal közepére, a kis ajtón beletolta a :

— Pfifüfű, pfifüfű, pfifüfű — még mindig fáradhatatlanul fütyülő feketerámás órát és külön nagy cédulára szép piros festékkel rápingálta :

FEKETE RIGÓ

Egyenlő : az első óra négyzete.

Odakint már megindult az első villamos. Reggel öt óra volt. A szorgalmas gimnazista óriásit ásított.

A hátsó nyitott ajtóban megjelent a gondos édesanya.

— Szent Isten, — suttogta, — te még mindig tanulsz?

És Aladár, mintha csakugyan még mindig tanulna, leragadt szemmel dadogta az asztalnál :

— *Kéttagú négyzet egyenlő : az első tag négyzete hozzáadva a két óra négyszerese . . .*

És a szegény szorgalmas diákot úgy cipelte be a mamája az ágyba aludni.

— *Jaj! Jaj! Jaj! Jaj!* — jajgatott újra bent a kalitkában az óra, biztosan az eljövendő algebraórára gondolva.

FIZIKAI SZEREK KÉSZÍTÉSE.

A) A lejtő.

Egy 44 cm hosszú és 10 cm széles deszka végére (7-nél) csavarokkal megerősítünk egy bádoglemezt, hogy az arra felállított 42 cm hosszú deszka el ne csússzék. Utóbbi deszkán (8-nál) is megerősítünk egy bádoglemezt. Az állvány (3) 7 cm magas. 4-nél látjuk a villát, amelyben a 3 cm átmérőjű csiga (5. sz.) forog. 6-nál látunk egy ládácskát, mely vékony deszkából készült és korongkerekekkel van ellátva ; ennek tengelye a ládácskán áthatol s 8 cm hosszú. Az állvány 14 cm magas deszka. Ezt elhelyezhetjük azután *o*, *p* közé ; a léceket, úgy mint *q*-t is, harántul erősítjük a deszkához. A (8. sz.) golyó helyett lehet egy bádogdoboz - fedélből készített mérlegcsészét alkalmazni, melyre azután súlyokat rakhatunk.

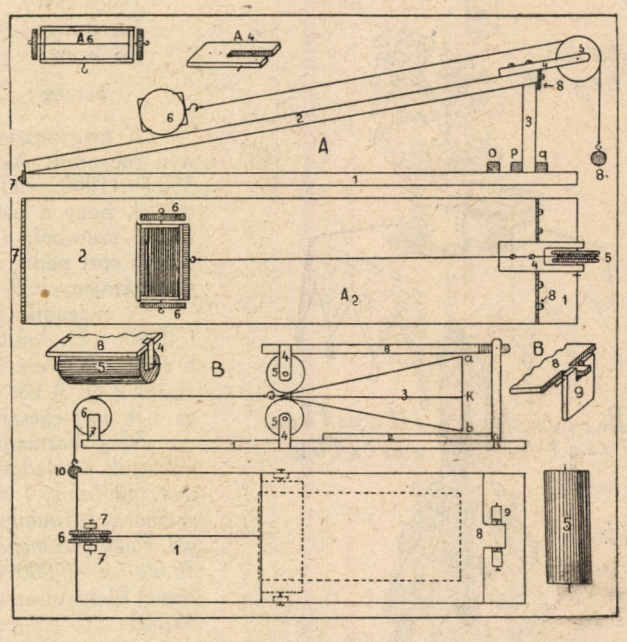

A lejtő és a kettős ék.

A lejtő a természetes nagyság 1/8-a, a kettős ék a természetes nagyság 1/7-a.

B) A kettős ék.

Az alapdeszka (1) 36 cm hosszú és 10 cm széles. Az állvány (9) tartja a 10 cm széles és kb. 20 cm hosszú felső deszkát (9). A 4-es számú csapágyakon a két 28 mm átmérőjű és 9 cm hosszú henger forog (5). Az ék (3) 16 cm hosszú és *a*, *b* között 6 cm vastag és 7 cm széles. A 6-os számú csiga olyan magasságot érjen el, hogy a zsinór vízszintesen álljon. Az összes felületeket csiszoljuk símára, hogy minél kisebb legyen a súrlódás. A 10-es ólomgolyó helyett alkalmazhatjuk az *A)* leírásban említett mérlegcsészét.

CSODÁS JELENSÉGEK A SZÁMOK BIRODALMÁBAN.

A számok birodalma végtelen nagy. Senki sem tud olyan nagy vagy kis számot mondani, amelyhez ne lehessen még egyet hozzáadni, vagy egyet elvenni. Az emberi ész egyik legnehezebb feladata volt, ebben a végtelen birodalomban bizonyos rendet teremteni. Sok-sok évezred telt el az emberiség életéből, sok kísérlet volt sikertelen, amíg a mai rendszer, — a tizes számrendszer — kialakult és általánossá lett. Csak ez a rendszer tette lehetővé, hogy egyszerűbb ember is kellő áttekintést nyer a számok birodalmában, hogy a legnagyobb számot is ugyanazzal a 10 jellel írhatjuk föl, hogy már a 6—10 éves gyermek is megtanulhatja a legfontosabb számműveleteket. A tizes számrendszer ismerete előtt a legtanultabb ember is a számoknak csak egy kisebb területét tekinthette át, a számok felírása rendkívül bonyolult volt, a számokkal való legegyszerűbb műveleteket is csak a legmagasabb iskolákat járt tudósok ismerték és általában a számműveleteket a titkos tudományok közé sorolták.

Számrendszerünk egyszerűsége az oka annak is, hogy a hozzáértők a számokkal valóságos bűvészi mutatványokat képesek végezni. Nehéz műveletek rendkívül gyors, sokszor fejben való végzése, műveleti eredményeknek előre való bemondása, gondolt számok kitalálása stb., a számrendszer valamely egyszerű sajátságán alapszik. A következő cikkekben számrendszerünk egy pár ilyen sajátságát és az ezen alapuló számolási csodákat fogom bemutatni.

I.

Ha egy 3, 4, stb. jegyü számhoz egy olyan számot adunk, melynek számjegyei az elsőnek jegyeit 9-re egészítik ki, akkor a két szám összege mindig annyi 9-es, ahány számjegyből áll a szám. Pl. ha 357-hez hozzáadunk 642-őt, akkor az összeg természetesen 999. Ha 7386-hoz adunk 2613-at, akkor az összeg 9999. Vagyis két ilyen három jegyű szám összege $999 = 1000 - 1$, két négyjegyü szám összege $9999 = 10,000 - 1$ stb.

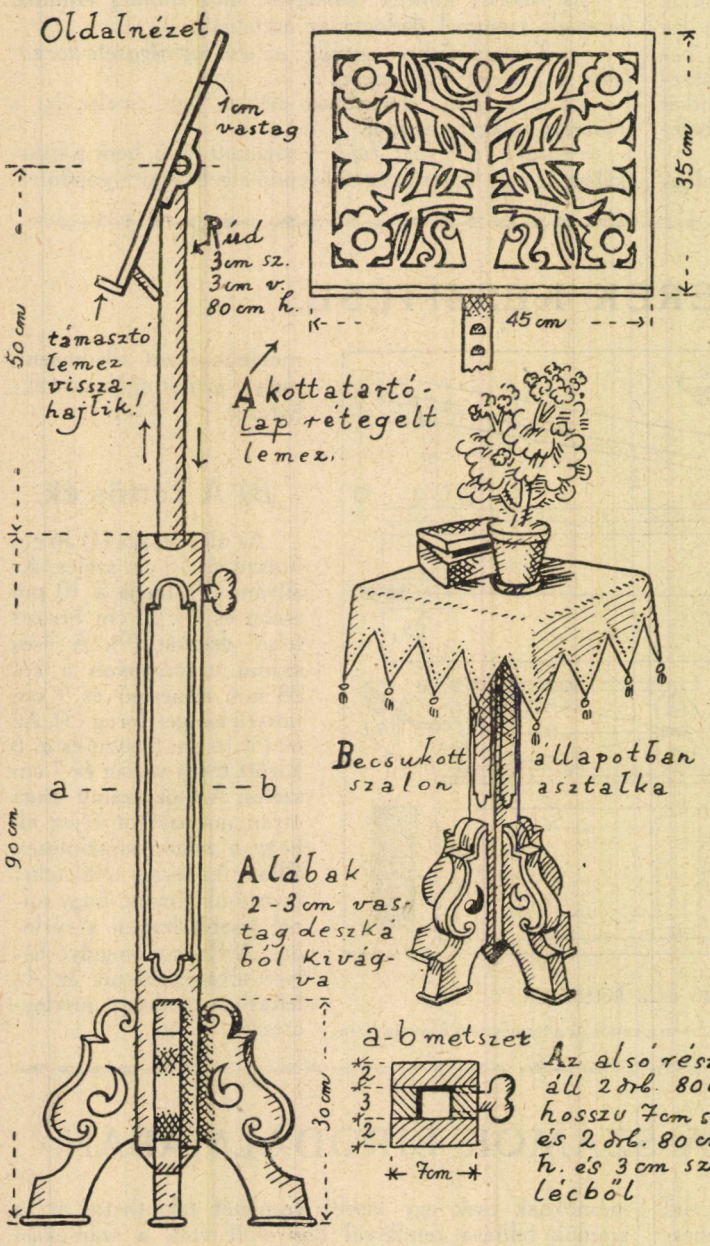

Ha 2, 3 vagy több sor számhoz adunk olyan számokat, amelyek az előbbieket 9-re kiegészítik, akkor az így kapott 4 ilyen 3 jegyü számsor összege $2 \times 999 = 2000 - 2$, 6 ilyen számsor összege $3 \times 999 = 3000 - 3$ stb. 4 jegyü számoknál az összegek $2 \times 9999 = 20,000 - 2$ vagy $3 \times 9999 = 30,000 - 3$.

A számrendszer ezen rendkívül egyszerű összefüggésén alapszanak a következő igen szép mutatványok:

Írjatok 3 négyjegyü számot, én is írok hármat, de már előre megmondom, hogy bármilyen számokat írtok, az összegük mindig 29,997 lesz.

Ti írjátok: 8764
3981
2873
Én írom: 1235 (Az 1. szám 9-re kiegészítve)
6018 (A 2. « « «)
7126 (A 3. « « «)
29997

mert: $9999 \times 3 = 29997 = 30,000 - 3$.

Ugyanezt a feladatot más formában is adhatjuk:

Iratunk két barátunkkal egy-egy sor számot, mi is írunk hozzá egy sort, de már az el ő sor után megmondjuk a három sor összegét.

Pali írja: 358 (Az összeg 1357 lesz)
Károly írja: 564
Én írom: 435
összeg: 1357

Ha 3 barátunkkal iratunk egy-egy sor négyjegyü számot, akkor mi két sort írunk:

Pali írja: 5874 (Az összeg 25872 lesz)
Károly írja: 3426
János írja: 7625
Én írom: 6573
Én írom: 2374
összeg: 25872

A magyarázatot az elmondottak után könnyű megadni. Az első példánál az eredmény $358 + (1000 - 1)$. Amit könnyen úgy végezhetek el, hogy a szám elé írok egy 1-est és az utolsó számból, a 8-ból kivonok egyet. A harmadik sort pedig úgy írom föl, hogy a második sor számjegyeit 9-re egészítem ki.

A második példánál az összeg: $5874 + (20000 - 2)$. Amit könnyen úgy végzek el, hogy a szám elé 2-est írok és az utolsó számból kivonok 2-őt. A két sort úgy írom föl, hogy a 2-ik és 3-ik sort egészítem ki 9-esekre.

Még harmadik módon a következőképen adhatjuk a feladatot: *Iratunk 3 négyjegyü számot, mi írunk 4 sor számot, de mielőtt még egy számot is felírnánk, megmondjuk a hét szám összegét. Vagy más mondjon egy tetszésszerinti összeget, 30,000 és 40,000 között, ha négyjegyü számokat írunk.* Például ez a tetszésszerinti összeg legyen 35,763.

Pali írja: 3781
Károly írja: 6325
Irma írja: 7436
Én írom: 6218 (Az 1. sor számjegyei 9-re kieg.)
3674 (A 2. « « « «)
2563 (A 3. « « « «)
5766 (Az adott összeg első számjegye elhagyva és az utolsó számjegyhez adva.)
Összeg: 35,763

A magyarázatból következik, hogy ez nemcsak négyjegyü számokra és nemcsak 3 sorra áll, hanem áll akárhány jegyű számra és akárhány sorra. Az összeg meghatározásához azonban előre kell tudni, hány jegyü számot és hány sort ír a barátunk. Ha a feladatot ügyesen hajtjuk végre, ha a 9-re való kiegészítést gyorsan végezzük e, hogy a néző nem is veszi észre, hogy gondolkozunk, ha az összeget gyorsan és ügyesen mondjuk be, a művelettel igen nagy hatást érhetünk el.

Szenes.

Magyaros kottaállvány készítése.

(L. a 60. oldalon levő rajzot.)

Alkatrészei: 2 drb 80 cm hosszú, 7 cm széles, 2 cm vastag léc, a simára gyalult két lécet a 2 *a—b* metszet mintájára négyszögletes csővé enyvezzétek össze. Ebbe a tokba 3 cm-es négyzetes metszetű, 80 cm hosszú rudat kell belefaragni. A rudat esztergályozott faszögek segítségével rögzítjük meg a kívánt magasságban. (Erre a célra a facsőben tetszésszerinti távolságokra négy-öt $1^1/_2$ cm-es lyukakat fúrunk.)

A rúd tetején úgy helyezzétek el a kottatartó lapot, hogy az két kis kengyellel foroghasson a rúd tetején levő hengercsapokon.

A kottatartó lap 1 cm vastag rétegezett lemezből készül. A megnagyított magyaros mintákat lombfűrésszel vágjuk ki. A kész kottatartót, ha keményfából készült, kifényezhetitek, de színes festékkel is be lehet festeni. A mi kottatartónk nem lesz haszontalan bútordarabja a szobának, amire mindenki haragszik, mert használat után összecsukható asztalkává varázsolhatjuk át.

FÖLDRAJZI ÉRDEKESSÉGEK.

Az Yguassu.

Dél-Amerika szívében, ott ahol *Argentina*, *Paraguay* és *Brazilia* határai találkoznak, van az *Yguassu vízesés* (igvasszu). A folyó Braziliában, közel az atlanti partokhoz, ered. Nyugat felé folyva beleömlik balról a hatalmas *Parana*-ba. A Parana forrása nem messze *Rio de Janeiro*tól, az Atlanti-óceán hosszában húzódó parti hegységben van. Brazilia magas fennsíkjáról hatalmas vízeséssel (*Guaira*, olv. gvaira) bukik le abba a mély szakadékba, amelyet Paraguay területére érve vájt magának. Mellékfolyóinak tehát magas és meredek sziklafalakról kell lebukniok, hogy beléje ömölhessenek. Ezért az egész vidék rendkívül gazdag vízesésekben. Leghatalmasabb mégis a bővizű Yguassu esése, amely az esős évszakban a Niagaránál is hatalmasabb víztömegeket zúdít a mélységbe. Nagyszerűségre is vetekszik a már leírt két vízeséssel.

Tulajdonképpen két részből áll. A felső úgy keletkezik, hogy egy 52 m magas sziklafal áll a víz útjába. Erről a folyó hatalmas szélességben bukik le. Alatta az ágy közepén egy sziklaszirt osztja ketté a medret. Tőle jobbra és balra nagyszerű zuhatagokban rohan a víz még 22 m-rel lejjebb, úgyhogy a vízesés több mint 70 m-nyi mélységet ér el. A két főesésen kívül még vagy száz más vízesés található különböző nagyságban és alakban. Nemcsak a vízesés kábító panorámája nyügözi le az utazót, hanem a partok hosszában található pompás tropikus növényzet is, amely roppant változékonyságával és színpompájával gyönyörű keretet ad a hatalmas tünemény-nek. Akár a Niagara, ez a folyó is természetes választóvonala két országnak, Brazilia és Argentina határán folyik. Óriási sebességgel rohan végig sellőkkel tarkított medrében, amelyet apró sziklaszigetek tömege szűk csatornákká oszt szét. A braziliai parton itt is patkóalakú képződmény keletkezett. Ennek közepén emelkedik egy bástyaszerű sziget, amely mindmáig sikerrel ellenállt a rohanó víz erejének. Roppant buja növényzet borítja. A sűrű bozótból magányos, magastörzsű fa emelkedik ki, az egyedüli, amelynek gyökerei állják a hullámok ostromát. A környék lakói *arbol misantrope*-nek nevezik, *embergyűlölő fának*.

Vízesésünk világhírt csak azért nem ért el, mert igen nehezen közelíthető meg, hisz *Buenos-Aires*-ből csak 4—6 napig tartó hajóúton juthatunk fel hozzá. Az út utolsó részét lóháton kell megtenni. A hajó menetrendszerűen közlekedik.

Dr. Varenus.

CSÖKÖLYI SZŐTTESEK.

Írta: *Csete Balázs.*

— Gyöngyen megmunkált, *hímes* mintás, patyolatszőtteseket keresgél az úr? Fáradjék el Kasza Mártonyékhoz, akad ott bőven! Díszoklevelet is kaptak értük a Faluszövetség kiállításán, — mondják többen is. Egy közülök pedig készségesen elvezet.

— Hej, úgy látszik, hogy a híres Csökölyben (Somogymegye: nagyatádi járás) sem szőnek már sokan, ha *csak egy* családhoz igazítanak, — tépelődöm útközben.

S hogy a falu végtelen nyári csöndességében zajosan

megnyikkantom a kiskaput, iziben a tornácra rebben a család.

Elmondom, ki s mijáratban vagyok. Hogy szőttesmintákat szeretnék rajzolni, könyvbe lenyomtatni s úgy terjeszteni.

Egyszerre hamarkodják el a szót:

— *Nincs!!*

Erő, bátorság, nyíltság, önérzet festették sokszínűre ezt a kurta, visszariasztó szót, amelynek az alján egy csöppecske keserűség és haragféle is megülepedett.

Ámde a tagadó ajkakat a szemek meghazudtolták:

— Van bizony, van, de nem mindenki láthatja! Ezt a nagy szerencsét (mert ma, amikor egyre fogy a magyar népművészet, valóban nagy szerencse ez!), meg kell érdemelni, még pedig: a minden tájon-rögön élő magyar nép csodálatosan nagy szeretetével.

Tekintetem vitézül kiállotta a belém néző szemek fürkésző ostromát és ezt csillogta vissza:

— Óh, ha ez a feltétel, hogy bejuthassak a magyar szépségek meseországába, óh, akkor — «*helyén vagyunk mint Gyöngyös!*» Akkor süret!

Minden tétova nélkül meg is kezdtem a rohamokat ama falusi szívek ellen, amelyeknek jósága, nemessége: óvatossággal és a «*városi urak*» elleni bizalmatlansággal van körülbástyázva. (Hej, sokan be meg is érdemlik!).

— Szépségek e házban vannak is és kapok is belőlük, mert azokat az én fajszeretetem varázsereje minden bizonnyal előcsalogatja. Aztán meg a szépséget sem szabad véka alá rejteni, csakúgy, mint ahogy a tudást nem. Meg kell mutogatni mindenkinek, különösen pedig a magyar szépséget. Hadd lássa, csodálja s irígyelje az ellenünk törő álnok világ! Mi magyarok pedig hadd lelkesedjünk rajta és motívumaiból, színeiből hadd hímezze ki bizakodó, délibábos képzeletünk egy szebb jövendő drága-ékes szőnyegét!...

Csökölyi menyecske.

A lelkemben horgászó szemek mosolyra enyhűlnek...

A pitarajtó lassan-lassan kinnebb tárul... halkan-halkan nyílik már a «*tiszta-szoba*» ajtaja is... Már be is somfordáltam... S odabenn: felpattannak mind, a szekrényajtók és kincset érő tartalmuk egymásután huppan az asztalra, ahol óriási halommá *habosodik*.

Háziszőttes len- és kender-patyolaton: piros, kék, rózsaszín, zöld, lila és sárga foltok egyvelege. (Régebben *csak piros* — ritkábban kék — szállal szőttek.)

Mohón esem nekik s bontogatom őket.

Halottas lepedők és vánkoshajak (számos községben eltemetik őket a halottal); takaró-borító és szakasztó, kosárfedő subák; törülközők, asztalabroszok és egyebek. Rozmaringágas, vízfolyásos, szegfűs hétkórós, egyes-rózsás, kockás, keresztes, orgonasípos, pávás, asztallábas és hársfaleveles mintákkal. (Somogyi szőttesminták még: galambos, nyulas, kakasos, kétfejű sasos, sárkánykígyós, makkos, tulipános és pelikános. E formákat majd mindig keverik, váltogatják, pl.: csillagos-rózsás, makkos-pelikános, stb. E minták közül sokat láttam Nógrádmegyében is, aminek oka az, hogy a régi takácsok bevándorolták az egész országot s elterjesztették szőttes mintáikat, majd megtanították a népet is a hímes szövésre. (Ma már szövő takácsok nincsenek, csupáncsak a nép sző.)

— Mennyi-mennyi *egy* háznál s mennyi szorgos munka és lelkesedés bennük, napot lopó, nyelvkoptató pletyka-tereferék helyett! — kiáltom meghatottan.

— Pedig hát a városiak azt mondják, hogy minden szépségünk, a ruháink, a bútoraink, a házunk és a beszédünk «*parasztos*». Még ők mondják: a púderes, festettarcúak, a raccsolók, a nyeglék, a finnyásak, *az idegen vacakok* után futkosók, a romlott szívűek, azok, akik talán már nem is magyarok, hanem — «*Núbia párducának gyáva nyulai*». Különösen megjártuk mi, kérem, egy honnan-honnan nem idecsöppent úrral, aki újságban rágalmazta, gyalázta a falunkat és az életünket! De meg is kérdtük ám tőle, hogy ha nem tetszünk neki, minek jött közénk? Ki hívta? És úgy elszelelt őkelme, hogy talán még azóta sem állott meg!... Ne vétessék rossz néven, de az úrról is azt vélekedtük az első percenetben, hogy olyasféle madár, aki a saját fészkét piszkolja, azért szabódtunk, húzódoztunk. Mert úgy van az, tetszik tudni, hogy: «*akit a kígyó megmart, fél az a gyíktól is!*»

(Be szép lehetett az a *népharag*, amikor mindnyájan egyek voltak a becsületük védelmében!)

— No, de aztán tévedni is emberi dolog ám és most már nemcsak nézegetni szabad e holmikat, hanem elvinni is, a szállására, ott majd nyugodtabban rajzolhatja le őket... valamennyit.

Összepakolnak egy kofabatyura valót és rámparancsolnak, hogy ha möglösz, akkor csak vigyem vissza tüstént, mert mást kapok... az egész rokonságtól... Kisbundákat is... Láda is lösz, mög miögyebek... Majd keresnek... Mert — sajna — már keresni kell... Fogyogat már minden magyaros-szép: leszedegeti, lelopkodja róluk a városiak ízetlen és ízléstelen gúnyolódása!...

Meg kellett kóstolnom a borukat is, mert saját termés és a kalácsukat.

Falatozgatás és hörpintgetés közben egymásután pattognak le a lakatok és egyre jobban-jobban nyíladozik a lelkük.

Elmondódik, hogy a faragott, faoszlopos, tulipános kerítésű ősi házat építőművészek lefényképezték, kívülbelül jól megnézték és az 1896-iki ezredéves kiállításon az volt a «*csökölyi ház*»-nak felépítve, bemutatva, mint a népi házépítés remeke. Viaszból mintázva — és életvalóságban — benne ült a néni is, ősi viseletben. (Mutatták a fényképét.)

Árad belőlük a szó, a jóság, a bizalom, a vendégszeretet...

Egy szó, mint száz: otthonra találtam, azután még sokszor eljárogattam, családtag lettem és egy faluval ismét gazdagodott a lelkem...

Ifjú polgárok, ti is: «*bárhová visz szerencsétek, ezt a hazát — és a népét — szeressétek!... Nagyon-nagyon szeressétek!!...*»

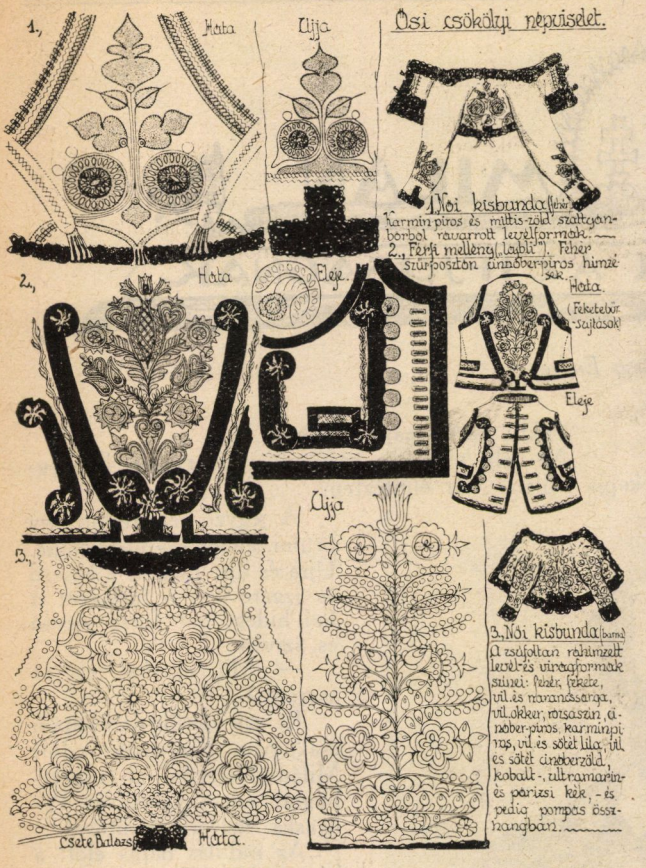

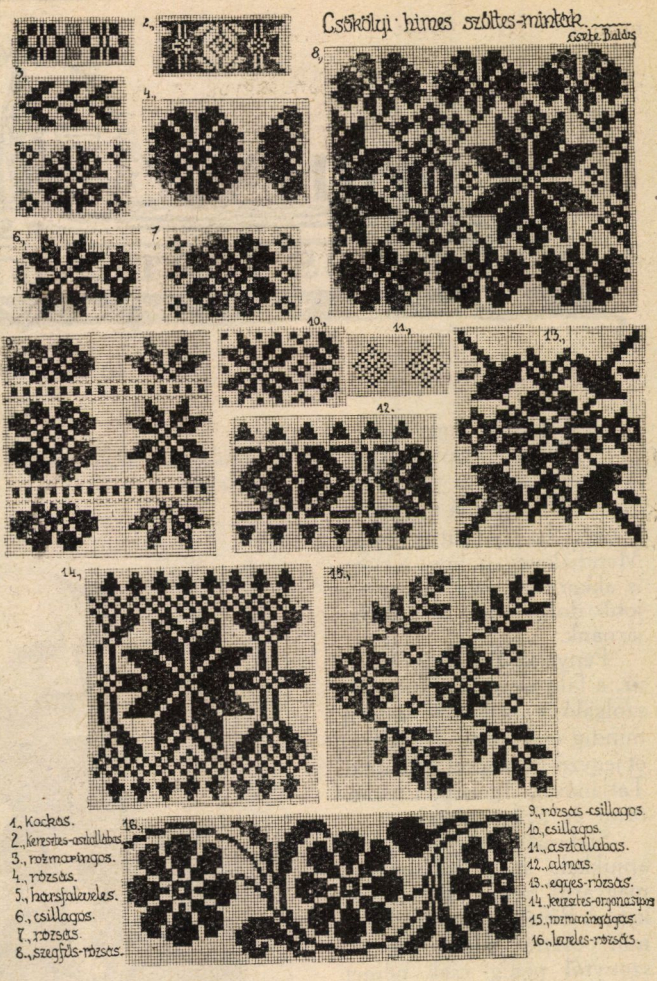

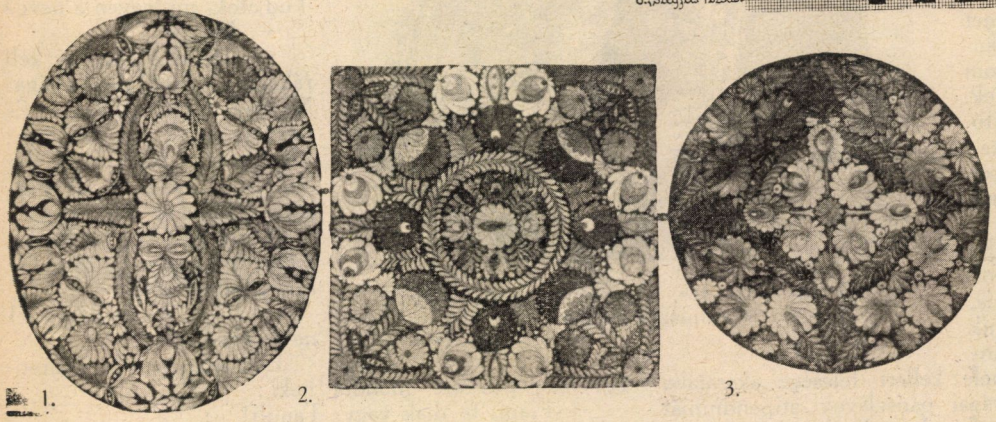

1. 2. 3.

A bácsalmási áll. polg. leányiskola tanulóinak kitüntetett díszpárna= és terítő= tervezetei.

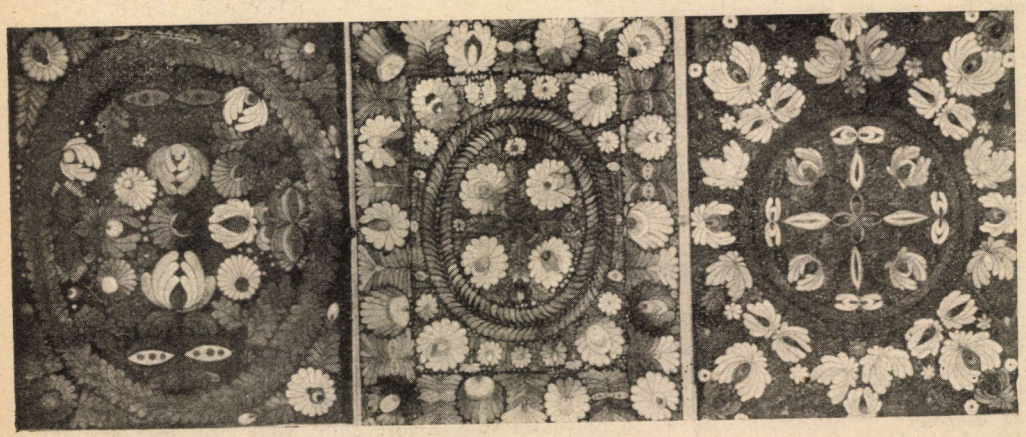

4. 5. 6.

1. Schoblocher Margit
2. Hesz Margit
3. Koncz Gizi
4. Vidakovich Ilona
5. Nagel Erzsi
6. Kiss Erzsi

MIHÁLY ÉS MILÁN

REGÉNYES TÖRTÉNET AZ IFJUSÁGNAK

Írta: *Gyökössy Endre.*

A jegyzőné ingerülten sziszegte:

— Majd megveszejtjük ezt a jámbor-ostoba népet. S a veszett kutya gazdája inába is belekap.

— Megsiratná nagyon ez a nép, ha hallgatna rátok. Mondják ugyan, hogy a kutya is akkor vesz meg, mikor legjobb dolga van. Mi is így járnánk.

Penyaska Szeverin tanító úr, a falu népe, Ancsura vén szolgáló és a jegyzőné asszony mindig csak tótul beszélt az öt jegyző-gyerekkel, Milánnal, Tatjánával, Igorral, Eleonorával és Szvetozárral.

Stefanik jegyző úrral, édes apjukkal, meg folytonosan magyarul beszéltek a gyerekek. A Bécsből hozatott Hermin osztrák-német kisasszonytól pedig csak német szót hallottak. Így mire iskolába kerültek, mind a három nyelven tökéletesen beszéltek.

Fedóra asszony előrelátó, okos asszony volt. Tudta: mit akar. S nyílegyenesen ment előre pánszláv álmai útján.

Gimnáziumba Prágába küldte előbb Milánt, később Igort, majd Szvetozárt is. A szegény jegyzőnek, Stefanik Lászlónak, fájt ugyan mindig gyötrődő szíve, de bele kellett felesége akaratába nyugodni, mert — a prágai pánszlávok stipendiumát kapta mind a három jeles fiú. Így alig került valamibe a gyerekek taníttatása.

Gr. Batthyány Lajos, Magyarország első felelős miniszterelnöke.

És ez volt a legyőzhetetlen érv. A kis falu jegyzője ugyanis szegény volt. Bizony, nagyon szegény. Annál szegényebb lett, mennél jobban nőttek a gyerekek s nagyobb és drágább ruha kellett már nekik.

— Csak Szarvason tanulhatnának. Én is ott tanultam! — sóhajtgatott Stefanik jegyző olykor-olykor.

— Majd arra is rá kerül a sor! — vetette ura felé a szót a jegyzőné.

— Mit akarhat ez az asszony? — gondolta magában. De csak ezt mondta:

— Mikor?

— Jövőre. Hetedik és nyolcadik gimnazista ott lesz. Hadd tanulja ott meg az irodalmi magyar nyelvet! — mondta különös hanghordozással Fedóra.

— Mit akarhat ez az asszony? — gondolta újra a jegyző. S most meg csak így szólt:

— Sokba kerül majd. De nem baj.

— Ne félj, a prágai ösztöndíjat Szarvason is megkapja Milán. Már elintéztem.

A jegyző nem tudott úgy örülni, ahogy szeretett volna. Újra és újra csak az a keserű és izgató kérdés futkosott át hol hideg, hol forró agyán és szívén:

— Mit akarhat ez az asszony?

És egy derült őszi napon csakugyan Szarvasra indult Milán. Heteken át súgott-búgott édesanyjával és Penyaska Szeverin tanítóval.

Az indulás napja előtt a bírótól kis kutyát kapott a nagy diák. Ölében hozta haza.

— Édesanyám kis kutya. Tudjátok, mi legyen a neve?

— Mi?

— Prága! Majd úgy kell rákiáltani: Fogd meg, Prága! Ne hagyd magad, Prága! És úgy szólítjuk magunkhoz: Ide gyere, édes Prága! Míg Szarvason leszek, úgyis Prágára gondolok majd sokat.

S mikor kocsira ült Milán, a szarvasi diák anyja tótul így búcsúzott el tőle:

— Fiam, te tót vagy. El ne felejtsd soha!

Édesapja pedig izgatottan magyarul azt mondta neki:

— Fiam, te diák vagy. Tanulj!

III.

Apám, én magyar vagyok.

A közel százesztendős szarvasi gimnáziumba a környékről, Békés vármegyéből, 1897 őszén is sűrű rajokban tódultak a diákok. De mentek oda elegen Csanádból is, Csongrádból is; jártak oda bánáti, bácskai, aradvidéki, bonyhádi, felvidéki gyerekek is.

Akkor még nagy darab földön, az Alföld szépséges síkján, nagy Debrecen és hirös Kecskemét, az úri Temesvár és Arad és kincses Kassa között csak a paraszt-tót Szarvason volt főgimnázium. Akkor még a mai mezőtúri, karcagi, kisújszállási, békési, csabai, makói főgimnáziumok — algimnáziumok voltak. Az V-ik osztályba ezekről a helyekről vagy Debrecenbe, vagy Szarvasra kerültek a továbbtanuló fiúk.

A kis állomásra, délután két óra tájban, öt percre egymásután érkezett meg felülről a mezőtúri, alulról az orosházi vonat. Augusztus 31-én, szeptember 1-én és 2-án csak úgy öntötte a diákokat, a nyári pihenő alatt leégett, meghízott, fölfrissült, drága gyerekeket.

— Szép szoba kiadó három diáknak!

— Padlós szoba, csak öt forint egy hónapra reggelivel!

— Nálam nagy kert is van!

— Hozzánk közel van a Körös!

— Kosztot is adok!

— Kása nélkül? — kiáltotta közbe egyik huncut fiú.

Így várták, fogadták a szarvasi diáktartó emberek a diákvonatokat. S majd kiszakították a csomagot a vasútból kirajzó fiúk kezéből.

Az öreg Szrnka bácsi hordár-targoncája is hamar megtelt diákcsomagokkal. A régi helyükre visszatértő fiúk biztatták Szrnka bácsit:

— Ezt Kollárékhoz visszük! Ez meg Konrádékhoz megy. Én Medvegyéknél lakom. Ezt Hermin nénihez kell röpíteni! — visítottak és rendelkeztek a fiúk.

— Nem ismeri Hermin nénit, Szrnka bácsi? — csudálkozott Chován Károly diák, az ambrózfalvai jegyző fia. — Ilyet ne mondjon. A Morgó-utcában lakik.

— Ahán! — mosolygott már Szrnka bácsi.— A szaporabeszédű öreg Kicska Hermin kisasszonyt? Hogyne ismerném!

— Az, az! A diáknyaggató!— nevetett Chován Károly.

— Oda 15 krajcárért viszem ám a csomagot, ifjú úr. Messzi van. Azt is előre fizesse ki, mert az a kardos öreg kisasszony bizonyosan sokalni fogja s otthon csak 5 krajcárt enged majd fizetni. Annyiért pedig vigye ő; én ugyan nem viszem.

Nagyot nevettek a fiúk. Ilyen volt csakugyan a diákok és egész Szarvas fukar «Hermin néni»-je! Akiről sokan azt tartották, hogy akkor is mérges, mikor nevet. Mások meg éppen azt hirdették róla, hogy akkor is nevet, ha mérges.

Chován Károly is tudta ezt. De ő maga meg tréfás diák volt mindig. Azt ajánlotta hát Szrnka bácsinak:

— Tudja mit, Szrnka bácsi?

— Mit akar, ifjú úr?

— Üljön föl a targoncára a négy csomag tetejére. S eltolom én a targoncát Kollárékhoz, Konrádékhoz és Medvegyékhez csomagostól magával együtt. Maga ott majd beszedi a hatosokat a fiúktól. Onnan aztán a Morgó-utcába tolom Szrnka bácsival együtt a magam csomagját; legyen egyszer úr, Szrnka bácsi, de akkor én is csak egy hatost fizetek. Hogy Hermin néni ne sokalja: Itt van — előre!

A fiúk felkacagtak. A vén Szrnka bácsit megkapták. Feltették a csomagokra. Eleinte rugkapált az öreg. Lefogták. Erre — mit tehetett: — jó képet vágott a diáktréfához s nevetve, mosolyogva tűrte, hogy az erős, jószál diák, Chován Károly végigtolta az öreget a Beliczey-utcán és még egy-két kisebb utcán is.

A kisdiákok és a bámészkodók rajban kísérték a targoncáján hintózó Szrnka bácsit, mint a cirkuszi előadást kikiáltó pojácát és nagyokat kacagtak a diák-ládákon lovagoló Szrnka bácsin.

Az öreg már egészen jól érezte magát a csomagok tetején s azt mondogatta, hogy most — jubilál.

Az állomáson Valkovszki Mihály, a most VII-ik gimnáziumba kerülő nagy diák is kint volt. Várta legjobb barátját, osztálytársát, a szomszédban, Melis szűrszabóéknál lakó pajtását, Hovorka Palkót.

Nagyot nézett Mihály diák, mikor Hovorka Pali nem Orosháza felől érkezett meg, hanem a mezőtúri vonatból szállott ki.

Szépszál gyerek volt Hovorka Pali; Valkovszki Mihály azonban nála is szálfaegyenesebbre és magasabbra nőtt. Átlépett a perron alacsony korlátján; szinte ölre kapta Hovorka Palit, úgy magához szorította:

— Szervusz, Palkóm!

— Itt vagy, Mihály? Elébem jöttél ki?

— Hát ki elébe jöttem volna?

— Hogy tudtad, hogy ma érkezem?

— Haszontalan voltál, nem írtad meg; hát csak gondolomra néztem ki. Elhatároztam, hogy minden vonathoz kijövök, míg meg nem érkezel.

Nincs több ilyen hű pajtás! — csókolta meg Hovorka Pali Mihály diákot.

S ezt a kedves baráti ölelkezést szótlanul nézte végig Stefanik Milán, aki szintén ezzel a vonattal érkezett meg Szarvasra, aki már Budapestről együtt utazott Hovorka Palival s alaposan megbarátkoztak. A diákok könnyen barátkoznak. Nem dugdossák egymás elől szívüket. Így szép ez! Hovorka Pali ugyanis Pesten volt látogatóban valami atyafinál, azért érkezett hát ő, a mezőhegyesi fiú is most Mezőtúron át Szarvasra.

— Bocsáss meg, Milán! — szólalt meg hirtelen. — Be se mutattam még barátomat. Ő is osztálytársunk; Valkovszki Mihálynak hívják. Jobban tudja a latint, mint a pap a Miatyánkot; olyan szép verseket ír, hogy második Petőfi lesz belőle; úgy vív már most is, hogy néha még Oláh Mici tornatanárunkat is megszorítja, pedig Oláh Miklós mestere a vívókardnak; Szentandrásig úszik egy szuszra a Körösön; szebben lovagol, mint akármelyik úrlovas; úgy dobja a súlyt, mint . . .

— Talán elég lesz már ez egyszerre, Pali! Még azt hiszi rólam ez az új osztálytárs, hogy tulajdonképpen komédiásnak készülök s cirkuszban akarom mutogatni magamat. Hehe.

Azzal izmos tenyerét Stefanik Milánnak nyujtotta:

— Szervusz. Pali beszédjéből annyi igaz, hogy Valkovszki Mihály vagyok.

— Stefanik Milán! — mondta tisztán, értelmesen, határozottan a maga nevét az új szarvasi diák.

— Hol a fenében osztogatják Magyarországon a Milán nevet? — kérdezte Mihály diák.

Milán meghökkent. Mellbevágta, szíven hajította ez a kérges, nemvárt kérdés. De mintha egyelőre nem is kért

Gróf Batthyány Lajos örökmécses.

1926 október 6-án leplezték le.

Az örökmécses talapzatának felirata:

Az 1. oldalon: Batthyány Lajos emlékének. — A 2. oldalon: Emelte Budapest székesfőváros közönsége 1926. — A 3. oldalon: 1849 október 6. — A 4. oldalon: Itt szenvedett vértanú halált Magyarország első felelős miniszterelnöke.

volna a különös kérdésre feleletet Mihály diák, mert rögtön azt firtatta :

— Van már lakásod, Stefanik? Ne haragudj, én ugyan számra nem veszek Szarvason, Magyarország kellős közepén ilyen nevet : Milán. Én majd csak Stefaniknak hívlak. No, de azért lehetünk jó barátok is. Bizonyosan érdemes leszel rá! Tehetsz is te arról, hogy Milánnak kereszteltek.

Milán szívében mintha kést forgattak volna. Szeretett volna felsikoltani. Szeretett volna segítségért kiáltani. Arcul szerette volna ütni ezt a Valkovszki Mihályt, aki úgy megcsúfolta Szarvason, az első percben, anyjaválasztotta büszke szláv nevét. Szeretett volna felugrani a még ott pöfékelő kis kávédaráló kéményére s onnan szerette volna belekiáltani Szarvas szívébe és fülébe : szarvasiak, ti tótok vagytok! Ne vegyétek szátokra a tatárivadék-magyarok beszédét! Tagadjátok meg a magyarokat! Azért

— Palkó, vacsorára gyere ma te is hozzánk. Ehetsz még elég brugót és elég kását az alumneumban!

— Az igaz! Ott leszek nálatok vacsorára!

Most meg Valkovszki Mihály nézett fel véletlenül az égre. Mosolyogva szólalt meg :

— Nézzétek csak, fiúk, mintha valami csúf boszorkány akarna kimászni az egyik fellegből.

Az égre mutatott. Arra a fellegre mutatott Mihály diák, amelyikben Milán az előbb édesanyját látta.

— Csakugyan, milyen borzasfejű asszony! Milyen nagyfejű asszony! Csupa fej az az asszony! — mondogatta Hovorka Pali.

Milán lesütötte tüzes szemét. A három diák aztán indult be a városba.

— Édesanyám, vendéget hoztam!

— Jó, jó, Misum.

— Stefaniknak hívják. Jegyző a Felvidéken édesapja.

Részlet a tömösi szorosból.

jöttem közétek, hogy felvilágosítsalak, felrázzalak benneteket! De egyszerre anyja okossága kerekedett felül benne. Mintha valaki azt súgta volna hirtelen fülébe : ez az ifjú kell neked! Ehhez a diákhoz kösd magad! Az égre nézett fel Stefanik. Tarka bárányfellegek oszladoztak, cicáztak, sétáltak a város felett. Nini, az egyik fodrosszélű fellegből szép asszonyi arc hajlik ki, néz le rá, a földre. Az az, az én anyám! A nagy-tót asszony, a tüzes pánszláv! Bizonyosan azt figyeli, hogy okos leszek-e most? Megszólalt hát szerényen és kedvesen Milán :

— Még nincs lakásom. Nekem tetszel, Mihály. Veled szeretnék lakni. Van még hely a te diákszobádban?

— Én magam lakom, Stefanik. De mi nem tartunk diákot. Egy este csak meghálhatok nálatok. Holnap majd aztán keresünk lakást, együtt. Jó?

— Kapsz itt százat is. Keresni se kell. Hallod, hogy kiabálnak.

— Nem akarok akárkihez, akárhová menni.

— Jól van, no! Gyere most hozzám.

— Valkovszki néni szereti a vendég-diákot! — mosolygott Hovorka Pali.

Osztálytársam. Nincs még lakása. Holnap majd keresünk. Ma este itt hál.

— Tetted jól, hogy szeginkát nem hagytad kint utcácskán.

Kedves, tótos magyar beszédjéért külön is szerette Valkovszki Mihály, a többszáz holdas gazda szépszál fia, drága édesanyját. S a fiút is annyira szerette édesanyja, hogy a félvilágért nem beszélt volna vele vagy előtte tótul. Akárhogy kínozta is a szép magyar szót a kedves Anna néni, fiával és fia előtt csak magyarul beszélt :

— Az enyim szép Misum, magyar!

De mikor Milán látta, hogy a beszédes Anna néni nagy keservesen töri, nyögi a zengő, szárnyas magyar szavakat s néhány percig egyedül maradt vele, a vendégdiák-szerető jó tót nénivel, a beszédet hirtelen tótra fordította.

Valkovszki Mihály édesanyja felkapta kedves fejét. A tót nyelv neki-kedves szavai mintha szívét kenegették volna. Tótul felelt ő is :

— Jaj, de szépen beszélsz, úrficska. Te ilyen szépen beszélsz tótul?

— Hisz én tót vagyok, Anna néni! (Folyt. köv.)

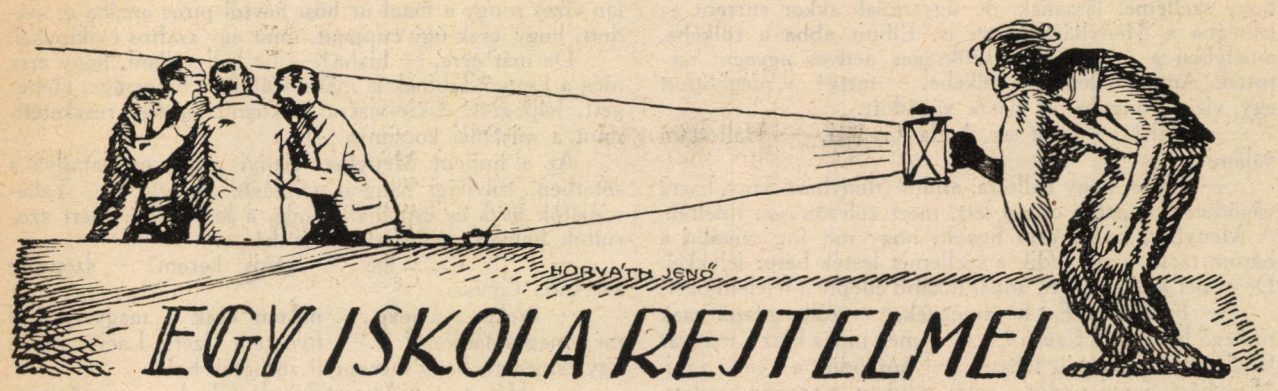

EGY ISKOLA REJTELMEI

Szellemjárás az iskolában.

— Szellem jár az iskolában! — Ezt susogták, súgták-búgták a megrémült emberek a Rottenbiller-utcai polgári iskola környékén. Azt mondogatták nagy titokzatosan, hogy mikor bealkonyodik, mikor elcsöndesül minden és szomorúan, sötéten terül el az este az üres tantermek fölött, hogy akkor, minden éjjel, egy titokzatos alak jelenik meg az iskola hideg falai között: a szellem.

Hiszen szellem, szellem, — szó sincs róla — szellem minden iskolában van, vagy legalább is kellene, hogy legyen, dehát nem olyan szellem, amelyik hol a háztetőn járkál, hol a pinceablakon dugja ki rémes fejét, aki megrázza az ablakokat, hogy — jaj! — csakúgy csörömpöl minden porcikája, akinek lépte nyomán kifordulnak sarkaikból az ajtók és megeredne a vízvezeték csapjai, miként az ég csatornái, a Vízművek kimondhatatlan fájdalmára. Vince bácsit, az iskola pedellusát majd a hideglelős kórság rázta ki a multkor, mikor eloltotta a lámpákat. Egy csomó cserepet dobott utána a szellem, hogy szinte a fráz tört ki rajta. Látta is, hogy egy fehérleples, körülbelül 170 centiméter vagy tán ennél is magasabb rémes alak tünt el a homályban s hozzá úgy vijjogott, hogy libabőrös lett tőle még a háta közepe is. Hogy a kakas csípje meg!...

De már ennek fele sem tréfa!

Bejelentette az esetet az igazgató úrnak. Biztosan valami bukott diák szelleme kószál az iskolában, nem leli nyugtát, mert jóvá akarja tenni hibáit, le akarja vezekelni bűneit, esetleg javítóvizsgát akar tenni!...

Az igazgató úr előtt azonban valószínűbbnek látszott, hogy valami csavargó ténfereg az iskolában, tehát egyenesen a rendőrséghez folyamodott. Hát egyszerre csak megszállta az iskolát egy szakasz röndér. Persze, a szellemnek már csak hült helyét találták. De azt megtalálták!... Mert szegény szellem jobbnak látta és elpárolgott az iskolaépületből, mielőtt a hatóság karma közé került volna. Meg aztán belátta, hogy nem lehet üzletet csinálni oly sok nagyszellem között, mint amennyi volt például a harmadik á osztályban is.

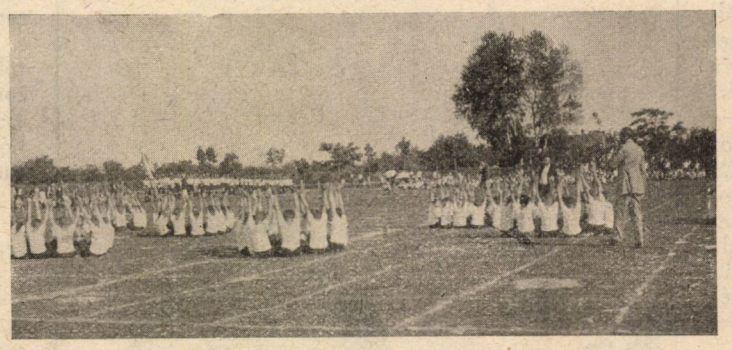

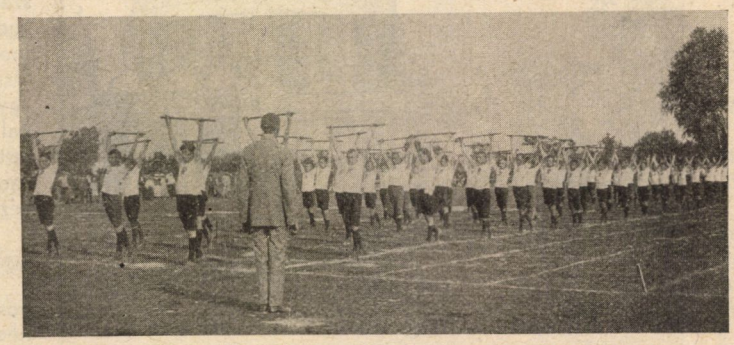

A kalocsai Grót Klebelsberg Kunó áll. polg. fiúiskola felavató ünnepélyéről.

(A kispesti, újpesti és pesterzsébeti áll. polg. fiúisk. tanulók szabadgyakorlatai.)

Mert a harmadik á osztály szellemóriásai összetanakodtak, hogyha a rendőrség nem is tudta, majd ők nyakoncsípik azt a gézengúz szellemet. Hiszen maga Vince bácsi sem hitte, hogy a szellem kitakarodott volna az iskolából. Különösen a Czetti Laci, az Anda Gyula meg a rettenthetetlen bátorságáról még a messze Angyalföldön is híres Lenyó Tibi kötötték erősen az ebet a karóhoz, hogy így, úgy meg amúgy, majd ellátják ők a szellemnek a baját, majd lesz szellemfogás, amilyen még nem volt. Nem félnek ők még magától az eleven Belzebúbtól sem! Majd így-úgy, fölspékelik és szőröstül-bőröstül megeszik ők azt a szellemet! Ők hárman fogják megszabadítani az iskolát ettől a csúfságtól!... Övék lesz a dicsőség!... Hiába könyörgött a Menyhárt Sanyi, hogy vegyék be őtet is a bandába, — nem vették be! Elég egy szellemhez három olyan vas gyerek, mint ők. De Menyhárt Sanyit borzasztóan bántotta a mellőzés. Azért sem súgott a számtanórán a Lenyónak. Be is szekundázott az kegyetlenül.

Úgy történt tehát, hogy amint sötétedni kezdett, a három fiú elrejtőzött az iskola folyosóján. Megkérték a Vince bácsit, engedje meg nekik, hogy meglessék a szellemet, mert ők ilyenről hallottak ugyan, de még soha életükben nem láttak eleven kísértetet. Vince bácsi pedig nem azért Vince bácsi, hogy a fiúk kérését ne teljesítené. Hiszen az ő szíve sincs kőből, néki is van 2 drb fia a jobbfajtából.

A három fiú — mondom — így, legfelsőbb beleegyezéssel elrejtőzött a folyosón, csöndben, titokban,

hogy szellemet lássanak, de ugyancsak akkor surrant az iskolába a Menyhárt Sanyi is. Elbujt abba a fülkébe, amelyben a mintázáshoz szükséges nedves agyagot tartották. Amint belépett a fülkébe, — totty! — megbotlott egy vízes rongyba és hasra vágódott.

— Hah! — szólt az Anda Gyuszi. — Hallottam valamit!...

— Persze, hogy hallotta, amint Menyhárt Sanyi hasra vágódott. De aztán csönd lett, mert kölcsönösen füleltek. A Menyhárt Sanyi arra figyelt, hogy mit fog csinálni a három társa, azok pedig a szellemet lesték bátor lélekkel. De minél sötétebb lett, annál inkább ellepte a félelem őket.

— Fiúk!... Én hazamegyek, — szólt egyszer csak remegő hangján a Czetti Laci, — még nincs kész a magyar feladatom! Talán már félsz?!... — hősködött a Lenyó Tibi. Menyhárt Sanyi pedig a sötét oduban morogni kezdett.

— Jaj, jaj,... én nem maradok itt! — rémüldözött az Anda Gyuszi. — Nekem sok dolgom van még!... Én nem vagyok kíváncsi!...

— Mit?... — szólt Czetti Laci, de már többet nem is szólhatott, mert a vaksötétből a Menyhárt Sanyi egy pacni agyagot — puff! — épp a kókuszához vágott. Több sem kellett!... Czetti Laci majd megbolondult félelmében. Érthetetlen hangokat adott. Anda Gyuszi menekülni próbált, de halálfélelmében egy lépést sem tudott tenni. — Miért is jöttünk ide!?... Miért is jöttem a világra!?... — nyögte keservesen és véres verejtéket izzadt hozzá. — Jaj mamám, jaj nagymamám!...

Csak a Lenyó Tibi nem ingott meg! Úgy állt ott, mint a Sion hegye!...

— Ide merjen jönni az a szellem!... — kiáltotta bátor hangon. — Azt szeretném látni!... Majd megmutatom, hogy ki az a Lenyó Tibor!... — Így hősködött a Tibi úrfi és megrázta rettenetes öklét úgy, hogy ettől még az eget ostromló titánok is elriadtak volna. De ebben a pillanatban — páccs! — az irgalmatlan vizes rongy a fiatal úr hősi hévtől piros arcába csapódott, hogy csak úgy cuppant, mint egy szaftos cvikipuszi.

De már erre, — hiába! — be kell vallani, hogy erre még a Lenyó Tibinek is inába szállott a bátorsága. Hebegett, hápogott, össze-vissza makogott és úgy reszketett, mint a miskolci kocsonya.

Az a huncut Menyhárt Sanyi pedig meglapulva a sötétben, túlvilági hangon sziszegte feléjük: — Takarodjatok haza és csináljátok meg a leckéteket, mert szorultok holnap, nyomorult srácok!...

— I... i... ige... igenis, kérem! — szepegte az Anda Gyuszi.

— Neke... neke... nekem csak a magyart kell még megcsinálnom!... — nyögte a Czetti Laci s hozzá úgy remegett, hogy a csontjai zörögtek belé.

— Hát te miért szekundáztál be a számtanból?! — ripakodott a láthatatlan «*szellem*» recsegő hangon a Lenyó Tibire és egy kezeügyébe eső seprűvel fejbevágta a rémüldöző hőst, hogy hármat fordult saját tengelye körül.

— Soha többé!... Soha többé!... — hebegte a bátor Tibi és azzal — iszkiri! — a három fiú, mintha nyílból lőtték volna őket, — futásnak eredt.

— Pucolj!... Pucolj!... — biztatták egymást és meg sem álltak hazáig.

Csak másnap reggel, az iskolában találkoztak ismét. Az bizonyos, hogy egy éjtszaka alatt nagyon megöregedtek. Halántékukon még most is kidagadtak az erek. Összenéztek, de nem szóltak egymáshoz. Mélységesen hallgattak, azt is halkan tették. A Menyhárt Sanyi azonban nagy ravaszul megkérdezte a Lenyó Tibit:

— Na, megfogtátok a szellemet?

— Áh, — válaszolt a hős és legyintett kezével — nem volt semmi.

Pedig az a három fiú még most is szentül meg van győződve, hogy a szellem ott rejtőzködik az iskolában és még azt is tudja, ha valaki beszekundázik a *számtanból*.

Puskapor.

MOHÁCSI FOGADALMI TEMPLOM

· GRÓF ZICHY GYULA DR. VALOCSAI ÉRSEK ·
· ÉS PÉCSI APOSTOLI KORMÁNYZÓ VÉDNÖKSÉGE ALATT ·

A NAP SZÍVVERÉSE.

A napnak ugyan nincs szíve, de már Kepler, Tycho, Brache s legújabban Flammarion, a híres francia csillagász beszéltek a nap szívveréséről, amennyiben a nap a dobogó szívhez hasonlóan összehúzódik és kitágul. A legtöbb csillagász azonban ezt a feltevést puszta képzeletnek tekintette.

És íme az utolsó évtizedek alatt két olasz csillagász állandó megfigyelések alapján mégis arra az eredményre jutott, hogy Flammarionnak igaza van. Kétségtelenül megállapították, hogy a nap méretei korántsem változatlanul ugyanazok, hanem bizonyos időközökben térfogata hol összehúzódik, hol kitágul. Armellini, a római csillagvizsgálónak igazgatója 25 évi napkutatása alatt azt tapasztalta, hogy a nap minden 12. évben a napfoltok szaporodásakor összehúzódik és azok csökkenésekor kitágul. (A szív munkájához hasonlóan.)

Elsőnek Harvey hasonlította össze a szivet a nappal, de arról persze sejtelme sem volt, hogy a nap egy emberöltőn át mindössze csak kétszer szokott összehúzódni és kitágulni. Míg tehát 12 esztendő alatt a nap egyet, addig a mi szivünk — percenként 70 lüktetést számolva — 460 milliószor dobban!

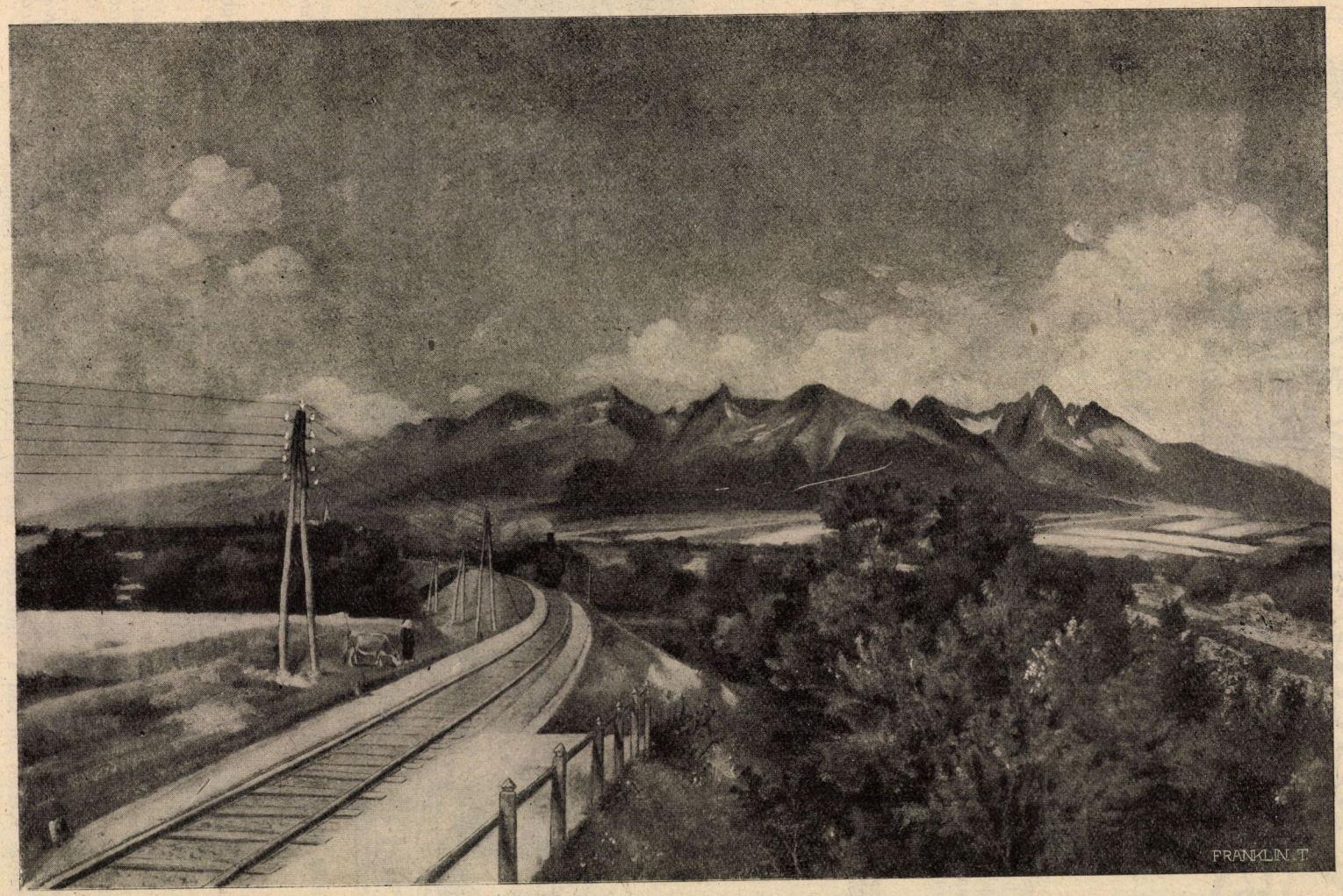

A Magas Tátra Poprád felől.

A SZÜNIDEI PÁLYÁZATOK EREDMÉNYE.

Ki volt a legszorgalmasabb a nagy szünidőben.

A pályázatok közül mindenesetre a legnehezebb, de egyúttal a legértékesebb. A többi is munkával jár, igaz, csakhogy akkor dolgoztok, amikor kedvetek tartja. Megvan a legnagyobb boldogságtok: a szabadság; bejárjátok a rétet, erdőt, ha rokonaitok vannak, meglátogatjátok őket.

Györffy István budapesti polg. isk. tanuló címlap-terve.

Nagy szó az kedves olvasóim, ha lemondunk a nagy szünidőről és önként munkába állunk! Vállaljátok a terhet, szótlanul szorgoskodtok, tűritek a nap forróságát, vagy sürögtök a gép mellett. Előttem fehérlik a sok papír, munkakönyv s amíg nézem a betüket, olvasom a számokat, a lelkem elszáll hozzátok s elgondolkozom: vajjon miért vállaltatok munkát? Képzeletben szívetekre helyezem kezemet és úgy érzem, ti valamennyien hősök vagytok, a munka hősei. Olyan tettel dicsekedhettek, amely felülmulta erőtöket. Testetek, lelketek pihenésre vágyott s ti munkába álltatok. Kezem ott van a szíveteken s azt is érzem, ti hazánkért, édes szüleitekért dolgoztatok s ez édesítette meg szomorú perceiteket....

Szórakozás helyett dolgoztatok! Büszkék vagyunk rátok, kis hősök, mert ti azoknak a sorába álltatok, akik előtt csak egy cél lebeg: hazánk boldogsága.

Mindenki megérdemelné közületek a jutalmat, amelynek sokkal nagyobb az erkölcsi értéke, mint az anyagi. Az a zsebóra, amit jutalomképen annak adunk oda, aki legtöbbet keresett: buzdító, kitartásra serkentő szerszáma lesz a gazdájának.

A számos pályázó közül *Takács Kálmán* (Pesterzsébet, Nefelejts-u. 24.) érdemli meg a jutalmat.

A világ legértékesebb kincsét: könyveket adott el. Másoknak is örömet szerzett, magának is. Keresete: 4.001,000 K-Amikor ezt a tekintélyes összeget számokkal feltüntetem,

A kispesti áll. polg. fiúiskola zenekara. A kispesti tanulók a kalocsai polg. fiúiskola felavató ünnepélyen nagy diadalt arattak. Művészi játékukért még a kultuszminiszter úr is megdicsérte a kis zenészeket.

jóleső érzés csapja meg szívemet. Amely országban kedvvel vásárolják a könyveket, ott kultúra van s az ilyen állam nem pusztulhat el.

Többen gazdaságban dolgoztak. Nem volt könnyű munkájuk. Megérdemlik teljes elismerésünket. Elég szép keresetük volt. Kb. 2.000,000 korona. Gazdaságokban (kertésznél) dolgoztak: *Megyeri Lajos* (Debrecen), *Szabó József* (Nagyatád), *Tóth József* (Nagyatád), *Tóth Béla* (Jászárokszállás), *Kigyósi Ferenc* (Nagyatád), *Katona János* (Gyula). Elég szépen kerestek még *Gönc István* (Érd) és *Szentkirályi Ferenc* (Tapolca).

Egyikőtök soraival fejezem be írásomat: «Én is hazám és a magam érdekét szolgáltam: megtanultam dolgozni és kitartani. Most dolgos karok kellenek ahhoz, hogy hazánk régi határait visszaszerezzük, mely Istenbe vetett hittel meg is történik.» (Folytatjuk.)

GYORSÍRÓ ISKOLA.

Rovatvezető: *Mosonyi Béla*, polg. isk. tanár, a Magyar Külügyi Társaság gyorsíró-titkára.

III. LECKE.

Az előbbi lecke példái: ebéd, egér, eledelét, Elemér, ettem, enném, eset (esett), ekémet, mellet (mellett), mellét, emelet, bére, Ede, ere, eke, enne, béke, elé, éle; arat, agár, alak, adat, ara, Anna, ada (Ada), alá, álla Aladár, Arad, arab, ásatás; ér, ár, érem, áram, étel, éber, éget, ágakat, átlesek, édes, ám, Ádám, Ábel. Te, be, de, ma, le.

A remete éléstára nem nagy. Az agár étele nem meleg. Lesem Eleket. Edém áll, de elmenet ebédel. Elemér és Anna nem kap meleg eledeleket. Az aratás tart. Ede ette az édes lét és kását, mert nem látta kését. Aladár ma elesett.

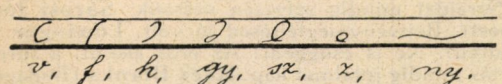

v, f, h, gy, sz, z, ny.

Egyszerűsítést érünk el a gyorsírásban azzal is, hogy hangzás szerint írunk. Pl. egésség, felszette, elatta.

Továbbá azzal, hogy az első szótagon túl a rövid o, vagy ö-t nem jelöljük, hanem egyszerűen ilyenkor is csak melléírást alkalmazunk.

Hasonlókép a hangrendmegszakadást se vesszük figyelembe. Pl. Abel.

Az állandó rövidítéseket tovább is képezhetjük.

Állandó rövidítések:

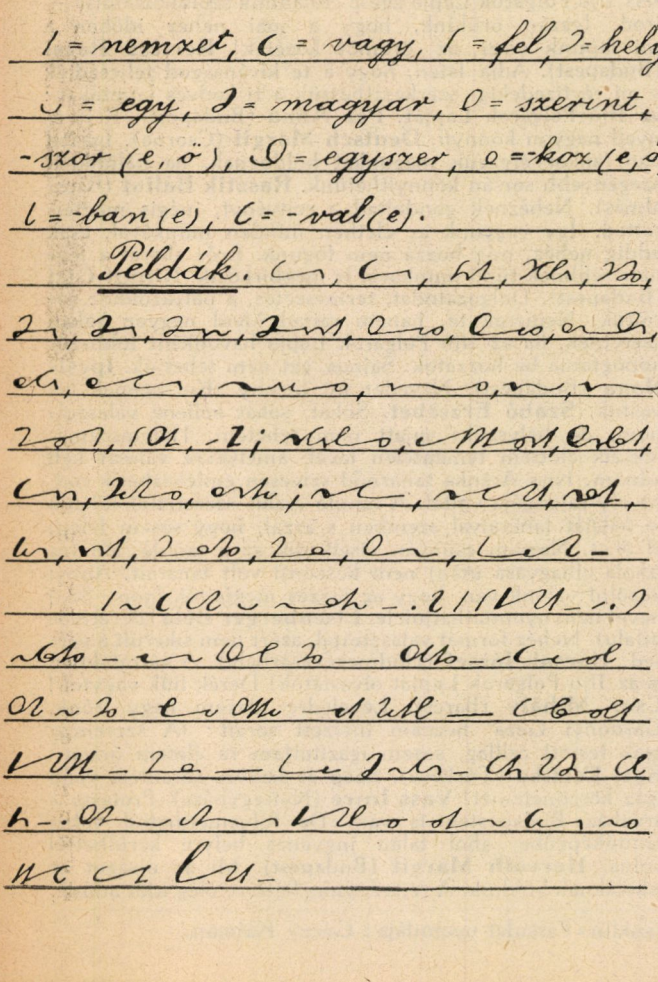

l = nemzet, c = vagy, l = fel, h = hely, u = egy, m = magyar, o = szerint, -szor (e, ö), d = egyszer, o = -kor (e, ö) l = -ban (e), c = -val (e).

Példák.

Die Biene und die Taube
a méh és a galamb

Eine Biene fiel in einen Bach. Eine Taube
egy méh esett -ba egy patak- egy galamb
sieht das und wirft ein Blatt in das Wasser. Die
látja azt és dob egy levelet -be a víz- a
Biene schwimmt darauf und rettet sich das
méh úszik arra és menti magának az
Leben. Bald darauf fliegt die Taube auf
életet nemsokára arra repül a galamb -ra
einen Baum. Da kommt ein Jäger und will die
egy fa- ekkor jön egy vadász és akarja a
Taube vom Baum herunterschiessen. Er zielt.
galambot -ról a fa- lelőni. ő céloz
Die Biene sieht es und sticht den Jäger. Der
a méh látja azt és megszúrja a vadászt a
Jäger trifft die Taube nicht. Sie fliegt davon
vadász találja a galambot nem. az repül el
und dankt der Biene. Es ist doch schön, wenn
és megköszöni a méhnek az van mégis szép ha
man, wie die Biene, dankbar ist.
az ember mint a méh hálás van.

REJTVÉNY.

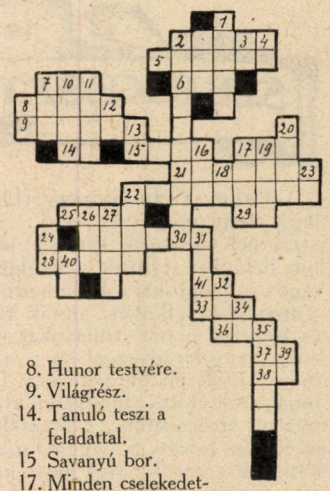

Függőleges sorok:

1. Növényzet.
2. Világrész.
3. Egy betű hozzáadásával családfő.
4. A «h» betűvel perzsa uralkodó.
8. Nem tegnap.
10. Híresek ezek a lányok.
11. Francia folyó.
12. Vallás rövidítése.
13. Ilyen világ a pokol.
16. Mutatószó.
17. Hegyen van.
18. Az «e» betű hozzáadásával férfinév.
19. Ország Ázsiában.
20. Ilyen majom is van.
22. Szerszám (kerti munkához).
23. Két egyforma magánhangzó.
24. Igekötő.
26. Növény.
27. Félsziget.
31. Görög isten.
32. Cukorral teszi.
34. Mint 24.
35 Állat.
39 Tiltó szócska.
40. Mássalhangzó kiejtés szerint.

Vízszintes sorok:

2. Hegység Afrikában.
5. Világrész.
6. Temetőben van.
7 Főzelék.
8. Hunor testvére.
9. Világrész.
14. Tanuló teszi a feladattal.
15 Savanyú bor.
17. Minden cselekedetnek van.
21. Világrész.
22. Ausztráliához tartozó szigetek egyike.
25. Kicsinyítő képző.
28. Világrész.
29. Mint 8 függőlegesen.
30. Névelő.
33. Szeszes ital.
36. Ige.
37. Személyes névmás vesszővel.
38. Igekötő.
41. Járunk rajta.

A megfejtés határideje december 1.

A megfejtők között a következő jutalmakat sorsoljuk ki: *egy sapka, öt gombolyag selyemfényű harisnyakötő pamut, két pár harisnya, egy tolltartó, egy nyakkendő, öt ifjúsági könyv, húsz 1925/26-os diáknaptár, tiz megfejtőnek az Ifjú Polgárok Lapja V. évfolyama.*

Az októberi szám rejtvénye nyomdahiba miatt téves volt ; így a megfejtők munkája sem jó. Ennek dacára megjutalmazzuk azokat, akik a rejvénymegfejtést beküldték, így fáradozásuk nem vész kárba.

Az októberi számban közölt rejtvény helyes megfejtése különben ez :

Vízszintes sorok: 2. rab ; 4. óta ; 5. bal lator ; 6. Pannonia ; 7. pap ; 12. Rin ; 13. Abony ; 15. Eger ; 16. Kassa ; 18. Erdélyért ; 21. gáz ; 24. rég ; 26. ivó ; 27. geb ; 28. alé ; 30. nem ; 31. ima ; 34. az ; 35. Kárpátok ; 36. eb ; 40. Leó ; 42. mit?

Függőleges sorok: 1. a trianoni békével ; 2. ról ; 3. Balaton ; 8. apa ; 9. lap ; 10. Rin ; 11. aa ; 14. Arad ; 17. res ; 19. ny ; 20. jég ; 22. gea ; 23. rá ; 24. Riga ; 29. nem ; 30. Nis ; 32. mar ; 33. Iza ; 34. akó ; 36. ezt ; 37. brom ; 38. ki? ; 39. el ; 43. ri; 44. pá ; 45. ál.

A jutalmul kitűzött sapkát **Peresztеghy Béla** nyerte meg (Pápa, Celli-u. 10.).

Az öt gombolyag selyemfényű harisnyakötő pamutot **Havadi Gertrud** kapta (Bpest, Horthy Miklós-út 80.).

A két pár harisnya **Móger Józsefé** (Sárvár, Ferenc-u. 15.).

Trattner Sándor tolltartót kapott (Pesterzsébet, Damjanich-u. 97.).

A nyakkendőt **Sárossy Béla** nyerte el (Dunapataj).

Ifjúsági könyveket kaptak : **Széll János** (Hódmezővásárhely), **Burucz Erzsi** (Bpest, VI., Jász-u. 39.), **Wass József** (Ercsi), **Habinay Rózsi** (Bpest, VI., Úteg-u. polg. I.), **Domokos Lenke** (Győr, leánygimn.).

1925—26-os Diák-Naptárt kaptak : **Szaniszló Gyula** (Vác), **Varga Gyula** (Püspökladány), **Kövér Béla** (Pesterzsébet), **Boller Pál** (Szerencs), **Federics Teréz** (Bpest, Hajcsár-úti máv. telep 8. épület 16. ajtó), **Vágási József** (Budaörs, Jegyző-u. 170.).

SZERKESZTŐ POSTÁJA

Pákey Béla György (Debrecen). Leveledből kettőt jegyeztem meg. Az első : «mi negyedikesek könnyes szemmel mentünk kedves, jó tanárainkhoz, hogy lerójuk hálánkat iránttuk s megköszönjük nekik igazán fáradságos munkájukat.» Hálálkodni mentetek fiúk, jól tettétek. Tanáraitok lelküket, annak tisztaságát lehelik szívetekbe és minden nemes tudásukat nektek adják át. Utóbbi bizony nagy fáradsággal jár ; ti éreztétek ezt s azért áldjon meg a jó Isten benneteket! Ti könnyes szemmel álltatok tanáraitok előtt ; higgyétek el, jó tanáraitok lelke is könynyezett az örömtől . . . érezték, hogy a mag, amit vetettek, jó földbe jutott. S engem, mint szerkesztőt nagyon meghatottak e sorok : «mi most megfogadjuk, hogy a mire az Ifjú Polgárok Lapja tanított, kivisszük az életbe . . .» s mire tanított? azt mondod : «szeressük Istent, embertársainkat s *téged*, szegény árva csonka hazám . . .» az én lelkem is örül, nagyon örül, úgy érzem, ti mindig velem maradtok. Dolgozatod szép, gondos munka, de mi közöltünk erről értékes cikket. **G . . . . G . . . .** Szeptember c. versed nagyon elszomorított. Nem hiszem, hogy őszinték a soraid. Talán csak a rossz rímek kedvéért írtál olyan lehetetlen dolgokat. **L . . . . . P . .** Bizony nem vers a te írásod. **Kovács János** (Tamási). Kívánságodnak eleget tettünk. Az Ifjú Polgárok Lapja szeptemberi számát egy szegény tanulónak adtuk. Rajzaidat megkaptuk ; szépek. **K . . . J . . . .** Soraidat — amelyeket versnek mondasz — elolvastuk. Értéket nem találtunk bennök. Olvass sokat, ízlésed nemesedni fog. Néhány év mulva magad is restelnéd úgynevezett verseidet. **Faltum Antal** (Bácsalmás). A könyvet elküldtük. Remélem, amire ez az üzenet hozzád ér, már megkaptad a könyvet. **Kaimisch János** (Barcs). Rejtvényt küldhetsz ; csak az a kérdés, közölhetjük-e? A Nemzeti Nagytábort ismertettük. Azt hiszem, örömöd telt benne. **Haranth Etel** (Nyirbátor). Nagyon kedves tőled, hogy hálás vagy szülőid irányában. Igazad van : nagy örömöt szerzesz majd édes szüleidnek, ha az egybefűzött Szülők Lapját átadod nekik. **Silbermann Erzsébet** (Kaposvár). Az Ifjú Polgárok Lapját akkor is járathatod, ha elvégezted a polgári iskolát. Sok olyan előfizetőnk van, akik nem járnak már polgári iskolába. **Walter Sándor** (Balatonfüred). Rejtvénymegfejtésed jó volt. **Weltner László** (Barcs). Derék fiúk vagytok! Csak sikerülne tervetek, igazán nagyon örülnék. **Madár Gizella** (Rákospalota). Rejtvényed jó volt. **Juhász Klára** (Salgótarján). Szíves üdvözletedet hálásan köszönjük én is, munkatársaim is. **Berek Sándor** (Budapest). Munkádat átnéztük. Megdicsérlek azért, mert haszontalan időtöltés helyett nemes és hasznos munkába merülsz el. Rosszul tenném, ha agyondicsérnélek ; ezt te sem várod, úgy-e? Rajzaid bizony még messze állnak a közléstől ; de ne csüggedj, rajzolj s ha tehetséget érzesz magadban és sokat tanulsz, lehetsz még valamely lap rajzolója. **Fülöp Irén** (Berettyóujfalu). Szép és meleghangú leveledet megőrzöm. Adományodat én is megköszönöm, de igaz hálával gondolnak rád azok, akiknek az Ifjú Polgárok Lapját elküldtük. Tompa Mihály : «Gólyához» c. művét megkaphatod Mészáros Ödön kaposvári polg. leányisk. igazgató úrtól. Soraidat mindig szívesen vesszük. **Sárosi József** (Budapest). Rejtvénymegfejtésed jó volt. **Lőwinger Ilus** (Tiszafüred). Ne is csüggedj! Az erős akarat, a türelem és kitartás mindig jutalmat kap. **Rácz Blanka** (Budapest). Nektek segítőtársatok az Ifjú Polgárok Lapja s azt óhajtod, bár az volna a megszállt területen lakóknak is! Vigasztalódj, vannak ott is jó magyar ujságok, ilyen pl. Erdélyben Benedek Elek gyermekujsága. **Major István** (Pesterzsébet). Lombfűrészmunkát, illetve mintát közlünk majd. Csak légy türelemmel! **Konrád Margit** (Budafok). Roszszul értetted. Nem tartunk gyorsíró órákat, csak leckéket közlünk. Ha ezeket gonddal és lelkiismeretesen megtanulod, akkor el is fogod sajátítani a gyorsírást. Csak kitartás! De az van benned, hiszen már *öt éve* járatod az Ifjú Polgárok Lapját. **Pintér Sándor** (Cegléd). Rejtvényeid könnyen megfejthetők. **Eiler Magda** (Mezőberény). «Az Ifjú Polgárok Lapja egész családunk szórakoztatója» — irod. Igazán örülünk, hogy a mai nehéz időben a mi lapunk viszi az örömöt közétek! **Kertész Rózsi** (Budapest). Adja Isten, hogy a te kívánságod teljesedjék s mi «évtizedekig» szerkeszthessük a ti kedves lapotokat : az Ifjú Polgárok Lapját. **Pék Anna** (Budapest). Rejtvényed nagyon könnyű. **Deutsch Margit** (Csorna). Igazad van, akkor érezzük magunkat boldognak, ha nálunknál szegényebb sorsán könnyíthetünk. **Rasztik Bálint** (Bácsalmás). Nehéznek gondoltad a rejtvényt, mégis megfejtetted. Így vagyunk az életben minden munkával, csak addig nehéz, míg hozzá nem fogunk. Erős akarat a legnehezebbnek tűnő munkával is megbirkózik. **Rimpf Gizi** (Budapest). Dolgozatodat, természetes, a pályázókhoz soroltuk. Nemcsak te, hanem rajtad kívül nagyon sokan szeretnék, ha az Ifjú Polgárok Lapja havonként többször kopogtatna be hozzátok. Sajnos, ezt nem tehetjük. **Ipcsis Ilona** (Budapest). Nevedet mi bizony «Kocsis»-nak olvastuk. **Szabó Erzsébet.** Sokat, sokat kellene válaszolnom, de helyszűke miatt nem tehetem. Halomszámra fekszik előttem teméntelen levél, amelyekre választ kell adnom. Kiss Aranka tanárnőd szívesen emlékezhetik rád, ha oly rajongója voltál. A tanuló csakis szeretettel róhatja le hálját tanáraival szemben s azzal, hogy sosem felejti el őket. Nagyon csúnyán viselkedik az a tanuló, aki (az iskola elhagyása után) nem köszönti volt tanárait. Annyi közölni valónk van, hogy az összes megfejtők (300—800) nevét nem nyomtathatjuk le. **Eisenberger Béla** (Berettyóujfalu). Nehéz formát választottál, azért nem sikerült a versed. **Hácsak József** (Hódmezővásárhely). A sátratokban is az Ifjú Polgárok Lapját olvastátok! Derék fiúk vagytok! **Csor Mihály** (Barcs). Leveledre idézem nagy írónk, Gárdonyi Géza hozzám intézett sorait : «A szerencse csak festett csillag, sosem igazítottam rá életem óráját». **Kati Esztike** (Túrkeve). Szép és kedves soraidért vedd igaz köszönetemet! **Vass Imre** (Nyiregyháza). Protestáns árvaház Budapesten is van. De folyamodhattál volna tanítóképzőbe, ahol talán ingyenes helyre kerülhettél volna. **Horváth Margit** (Budapest). Mi az ujságot az iskoláknak küldjük. A rejtvénymegfejtésre elég időt adunk.

Felelős kiadó : Siklaki István. Budapest, Franklin-Társulat nyomdája : Géczy Kálmán.